

CARTULARI DE LA CATALUNYA COMTAL

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

L'INSTITUT VISITA

SANT PAU DEL CAMP

MONOGRÀFIC

**PALAU - SOLITÀ
I PLEGAMANS**

Barcelona
Juny 2005
número 12

AQUESTA PUBLICACIÓ ES DISTRIBUEIX A TOTS ELS CENTRES OFICIALS I CULTURALS DEL NOSTRE PAÍS I A L'ESTRANGER

RELACIÓ DELS CASALS CATALANS QUE REBEN EL CARTULARI DE L'INSTITUT

DINS L'ESTAT ESPANYOL:

Llar Catalana de La Coruña
A Coruña
Federació Internacional d'Entitats Citanes (FIEC)
Barcelona
Centre Català de Córdoba
Córdoba
Casal de Catalunya a Guipuskoa
Donostia
Cercle Català d'Araba
Gazteiz
Casa Catalana de Las Palmas
Las Palmas de Gran Canaria
Cercle Català de Madrid
Madrid
Casal Català de Menorca
Maó
Casa Catalana de Mallorca
Palma de Mallorca
Casal Català de Navarra
Pamplona
Casa de Catalunya de Sevilla
Sevilla
Casa Catalana de Saragozza
Zaragoza
Alemanya
Associació Catalana d'Essen
Essen - Borbeck
Casal Català d'Hannover, e.V.
Hidesheim
Centre Cultural Català de Colònia, e.V.
Köln
Deutscher Katalanistenverband
Münster in Westfalen
Andorra
Centre de la Cultura Catalana del Principat d'Andorra
Andorra la Vella
Argentina
Casal Català de Bahía Blanca
Bahía Blanca
Associació Catalana de Socors Mutus "Montepio de Montserrat"
Buenos Aires
Associació Civil Grup d'Empresaris Catalans de l'Argentina (GREC)
Buenos Aires
Casal de Catalunya de Buenos Aires
Buenos Aires
Les Quatre Barres
Buenos Aires
Casal Català de Córdoba
Córdoba
Casal dels Països Catalans de La Plata
La Plata
Agrupació Cultural Catalana de Mendoza
Mendoza
Centre Català de Mendoza
Mendoza
Mutual Catalana Germanor
Mendoza
Casal de Catalunya de Paraná
Paraná, Entre Rios
Agrupació Catalana de Pergamino
Pergamino
Centre Català de Rosario
Rosario
Casa Catalana de Bariloche
San Carlos de Bariloche
Centre Català de Venado Tuerto
Venado Tuerto, Santa Fe
Austria
Casal Català de Viena
Viena
Casal Català of New South Wales
Bexley, New South Wales
Austràlia
Radiodifusió Catalana
East Brighton, Victoria
Casal Català de Victoria
Melbourne, Victoria
Brasil
Catalònia - Grup de Catalans de Sao Paulo
São Paulo - SP

Instituto Brasileiro de Filosofia e Ciência
Raimundo Lúlio (Ramon Llull)
São Paulo - SP
Bèlgica
Casal Català de Brussel·les
Bruxelles
Centre Josep Carner - Amics de la Cultura
Catalana
Bruxelles
Canadà
Casal Cultural Muntaner
Montmagny, Quebec
Casal dels Països Catalans de Toronto
Toronto, Ontario
Casal Català de Vancouver
Vancouver, BC
Colòmbia
Casal Català d'Antiòquia
Envigado
Estats Units
Casal del Catalan d'Utah
Salt Lake City, Utah
Americam Institute for Catalan Studies
Spring, TX
França
Aire Nou de Bao
Bao
Cercle Català de Marsella
Marseille
Casal Català de Grenoble
Casal de Catalunya de París
París
Centre Cultural Català de Perpinyà
Perpinyà
Amical dels Catalans d'Alsàcia
Strasbourg
Casal Català de Tolosa de Llenguadoc
Toulouse
Guatemala
Casal Català de Guatemala
Guatemala CA
Guinea Equatorial
Casal Català de Guinea Equatorial
Bata
Honduras
Associació Catalana d'Hondures
San Pedro de Sula
Irlanda
Irish Catalan Society
Dublin
Colòmbia
Camunitat Catalana de Colòmbia
Santa Fe de Bogotá, DC
Costa Rica
Casal Català de Costa Rica
San José
Cuba
Societat de Beneficència de Naturals de Catalunya
La Habana
Dinamarca
Casal Català de Copenhaguen
Copenhaguen
El Salvador
Casal Català de El Salvador
San Salvador
Equador
Casal Català de Guayaquil
Guayaquil
Associació Catalana Ecuatoriana de Negocios (ACEN)
Quito
Casal Català de Quito
Quito
Estats Units
Fundació Paulí Bellet
Bethesda, MD
Casal dels Catalans de Califòrnia
El Segundo, CA
North American Catalan Society, Inc
Nashville TN
Casal Català del Nord de Califòrnia
Oakland, CA

Itàlia
Associació Catalana a Roma
Roma
Japó
Centre Català de Kansai
Osaka
Luxemburg
Centre Català de Luxemburg
Luxembourg
Mèxic
Centre Català de Guadalajara
Guadalajara, Jalisco
Casal Català de la Península del Yucatán, A.C.
Mérida, YU
Club de Empresaris Catalanes en Mèxic
Mèxic D.F.
Orfeó Català de Mèxic, A.C.
Mèxic D.F.
Casal Català de Puebla, A.C.
Puebla
Casal Virolai, A.C.
Querétaro, QRT
Paraguai
Centre Català d'Asunción
Asunción
Països Baixos
Casal Català dels Països Baixos
Oousterhout NB
Perú
Casal Catalunya del Peú
Lima
Puerto Rico
Casal Català de Puerto Rico
San Juan de Puerto Rico
Regne Unit
Agrupació Nacionalista Catalana de la Gran Bretanya
Bournemouth
Centre Català d'Escòcia
Regne Unit
República Dominicana
Casal Català de Santo Domingo
Santo Domingo
Suïssa
Casa Nostra de Basilea
Birsfelden
Cercle Català de Winterthur-Schaffhausen
Brütten
Amics Catalans de Berna
Köniz
Centre Català de Lausane
Lausanne
Casa Nostra de Suïssa
Wallisellen
Casa Nostra Baden - Wettingen / Grup Montseny
Wettingen
Casa Nostra de Zürich
Zürich
Uruguai
Associació d'Empresaris d'Ascendència
Catalana a l'Uruguai (ASEACU)
Montevideo
Casal Català de Montevideo
Montevideo
Veneçuela
Centre Català de Caracas
Caracas
Associació Nova Catalunya de Joan Orpí
Puerto de la Cruz, Anzoátegui
Xile
Agrupació d'Empresaris d'Ascendència Catalana (AEAC)
Santiago de Xile
Centre Català de Santiago de Xile
Santiago de Xile
Federació d'Entitats Empresariales d'Ascendència Catalana d'America
Santiago de Xile
Centre Català Viña del Mar
Viña del Mar
Xina
Catalan Association of China
Hong Kong

Edita:
l'Institut d'Estudis Històrics
Medievals de Catalunya

Direcció:
Jaume Bertomeu

Cap de Redacció:
Lluís Goberna

**Coordinació i
Disseny:**
Lluïsa Goberna

Webmaster:
Lluís Teruel

Consell de Redacció

Col·laboradors:

Bartolomé Bioque
Joan Panadès
Joan Ventura

Corrector:

Joan Anton Font

Redacció i Administració:

Av. Paral·lel, 98, esc.B entre.2a.
08015 BARCELONA
Tels. 93 442 78 88
Fax 93 441 97 01

E-mail:

estament@tiscali.es
www.cartulari.es.vg

Capçalera:

Copy-Art-Institut.

Impressió:

GAM Serveis Reprogràfics.

Dipòsit Legal:

Els articles signats són de la sola responsabilitat de l'autor i l'equip del Cartulari no necessàriament ha d'estar d'acord amb el contingut dels mateixos.

Benvolguts amics.

*Tenim la pena, el dolor, de comunicar-vos la gran pèrdua d'un gran amic, un gran col·laborador, un gran home, en **Ramon Plana i López**, sotsdirector del CARTULARI, membre de la Junta de l'Institut, Gran Cancellier de l'Estament. Dificilment trobarem qui el pugui substituir. Però ell, coneixent el seu tarannà, desitjaria que seguíssim amb empena i il·lusió la comesa, de la qual ell va formar part durant tants anys.*

*Per una altra banda, tenim el goig, enguany, de celebrar els **25 anys** de la fundació de l'Institut i de l'Estament i ho estem fent amb una sèrie d'actes, com podreu veure en les pàgines següents.*

Seguint amb el temari del nostre CARTULARI, en aquesta dotzena edició us presentem el recull dels actes desenvolupats en els darrers sis mesos.

Entre altres temes trobareu en aquestes pàgines un ampli reportatge monogràfic sobre Palau-solità i Plegamans, on vàrem ser invitats per l'Ajuntament a les Festes del Mercat Medieval i posteriorment vàrem visitar el Museu de la Fundació Folch i Torres.

També hem visitat el Monestir de Sant Pau del Camp, a Barcelona. Amb un reportatge a l'interior.

D'altra banda, teniu un reportatge sobre Noia i Finisterre, continuació d'El Camí de Santiago, de l'anterior CARTULARI número 11, que espero que sigui del vostre interès.

En nom de tot l'equip de redacció del CARTULARI, us desitjo unes bones vacances estiuenques. I fins al proper desembre.

Jaume Bertomeu i Julià

INSTITUT D'ESTUDIS HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA

Aquest CARTULARI és el portaveu de l'Institut, de publicació semestral. És una entitat convenientment legalitzada i domiciliada al Cap i Casal de Catalunya, i que té per finalitat aplegar als aficionats a la història medieval de Catalunya i altres activitats del nostre País.

CARTULARI

DE LA CATALUNYA COMTAL

PORTAVEU DE L'INSTITUT D'ESTUDIS
HISTÒRICS MEDIEVALS DE CATALUNYA
NÚMERO 12

Visita Sant Pau del Camp.....10

El monestir de Sant Pau del Camp té valors que l'acrediten com una de les joies dels monestirs catalans. L'Institut el va visitar el passat 2 d'abril, guiats pel nostre amic En Bartolomé Bioque.

Noia i Finisterre.....16

Far de Finisterre del reportatge sobre Noia i Finisterre, continuació d'El Camí de Santiago, de l'anterior CARTULARI número 11.

Plegamans, Mercat Medieval.....26

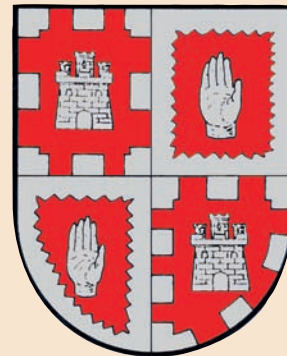

Ampli reportatge sobre el 3r Mercat Medieval en el Castell de Plegamans. Convidats per l'Ajuntament, l'Institut va estar a la seva inauguració el passat 30 d'abril.

Portada	1
Claustre de St Pau del Camp.	
Casals Catalans	2
Relació dels Casals d'arreu del món.	
Editorial	3
Redacció i administració.	
Informa	5
Les nostres activitats.	
Sopar de Germanor	6
Presentació del Cartulari 11.	
Curiositats	8
Estament de Cavallers Nobles	22
Investidura a Santa Maria del Mar.	
Notícies	29
La Dona: Prospectiva	42
Sopar organitzat per Insteco.	

Foto portada de:
David Ballesteros

Els Plegamans.....30

L'estel dels Plegamans va brillar amb gran esplendor durant uns dos-cents cinquanta anys -des de principis del segle XII fins a finals del XIV- en una Barcelona convertida en la capital de la Mediterrània.

Fundació Folch i Torres.....38

Guiats per En Ramon Folch i Camarasa varem visitar el museu de la Fundació Folch i Torres al Castell de Plegamans.

Informa

17 de desembre de 2004

Sopar de Germanor al Restaurant "La Cuineta" de Barcelona.

18 de gener 2005

Conferència del Senyor En **Bartolomé Bioque**, (escriptor i periodista) a la **Casa del Mar**, amb la col·laboració de l'Associació "El Cor de l'Art", amb el títol d'EGIPTE "ENIGMES I MISTERIS".

2 d'abril 2005

Visita cultural i guiada pel Senyor En **Bartolomé Bioque** a l'església de **Sant Pau del Camp** de Barcelona.

5 d'abril 2005

Reunió - sopar del **Consell Suprem** de l'Estament. Convocatoria celebració XVII Investidura.

23 d'abril 2005

Actes de l'Estament pel **25 Aniversari** i **XVII Solemne Investidura** a la Basílica de **Santa Maria del Mar** i posterior Sopar i Ball de Gala a l'Hotel **Condes de Barcelona**.

30 d'abril 2005

Assistència al **3r Mercat Medieval i Artesanal** al **Castell de Plegamans** per invitació de l'Ajuntament de **Palusolità i Plegamans**.

7 de maig 2005

Visita a la **Fundació Folch i Torres**, al **Castell de Plegamans**, guiada per En **Ramon Folch i Camarasa**.

H. DE J. PANADES S. L.

CASA FUNDADA EN EL 1900

*FLORS, PLANTES,
ARTICLES DECORACIÓ,
ORNAMENTS NADALENCES,
ACCESORIS DE FLORISTERIA.*

C/ESGLÉSIA, 18 08780 PALLEJÀ
T.I FAX 936633055 BARCELONA

www.hjpanades.com

www.barrinet.net/hjpanades

info@hjpanades.com

**ASOCIACIÓN DE
PARAPSIKÓLOGOS
DE CATALUNYA**

ÁNGEL GORDON

- Profesor de control mental y cultura psíquica
- Hipnólogo
- Musicoterapeuta

93 459 22 55

08009 BARCELONA
Av. Diagonal, 329, 3º 2ª
Fax: 93 459 24 05
www.paginasamarillas.es

SOPAR DE GERMANOR

Com és habitual cada desembre, quan ja som propers al Nadal, l'Institut fa el tradicional Sopar de Germanor.

La trobada va celebrar-se el 17 de desembre i en un lloc força emblemàtic en aquestes festes. Ho vàrem celebrar al Restaurant **"La Cuineta"**, darrera mateix de la **Catedral**, envoltada com sempre en aquestes dates de la tradicional fira de **Santa Llúcia**. Des de les finestres, mentre sopàvem, podíem gaudir d'una part de la Catedral, totalment il·luminada.

En un saló amb molt caliu i molt confortable, vàrem gaudir d'un esplèndid sopar.

A les postres i després de les tradicionals neules i torrons, vàrem iniciar el sorteig de regals, que igual que l'anterior sopar, va animar amb força agilitat i sentit de l'humor, el nostre amic, en **Àngel Gordon**.

A la part final, el **Professor Panadès** va dirigir unes paraules als assistents, amb la veterania que li donen els anys de professorat d'oratória.

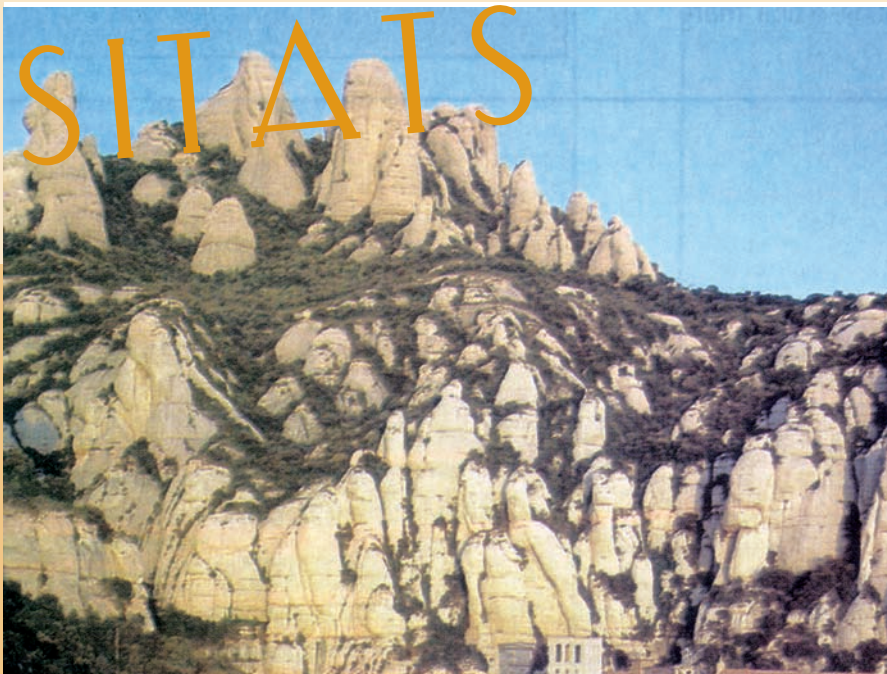

La nostra companya de l'Institut, Na **Joana Tarín**, ens va llegir i delectar amb una preciosa nadala, de la qual és l'autora.

Va ser un sopar en què vàrem poder gaudir d'un ambient relaxat i força agradable, com és costum quan es troben els amics per passar una bona estona. ☐

CURIOSITATS

L'abadia de Montserrat va col·locar al camí dels Degollats una placa en record del mestre **Josep Rodoreda** i el poeta **Jacint Verdaguer**, creadors del popular **Violai** o himne en honor de la Verge, recordant els **125 anys** de la seva creació. El 1880, en un concurs convocat dins dels actes de celebració del mil·lenari de la troballa de la imatge de la Verge de Montserrat i entre 70 obres presentades, va sorgir l'emotiu i significatiu **Violai**.

Mural representant la conquesta de Mallorca

En temps de Jaume I, la confluència entre les aspiracions de la ciutat de Barcelona, en auge des del segle XI, i els afanys de poder de la monarquia donà com a primer fruit la **conquesta de Mallorca**. Aquesta fou la pedra fundacional de l'expansió ultramarina de la **Corona d'Aragó**. A canvi del suport a la política reial, **Barcelona** va rebre un ric patrimoni d'institucions que la singularitzaven dins del món feudal. L'eix del nou sistema era el govern municipal autònom, creat l'any 1249.

Castell de Mur (Pallars Jussà)

Al Congost de Mont-rebei, (La Noguera), degut a la seva condició de lloc de pas s'han trobat jaciments arqueològics de totes les etapes, com la cova **Colomera** i la cova **Negra** (al terme de Corçà), l'única on s'han trobat restes prehistòriques. De l'època medieval resten ermites com la **Pertusa**, el **Castell de Mur** i les torres d'**Alsamora**.

Mostra de Música Medieval al Gòtic.

El Festival de Música Antiga de la Caixa va oferir l'actuació de diferents grups en diversos espais del Gòtic, els patis del **Palau Centelles**, l'**Acadèmia de les Bones Lletres** i la **Plaça de Sant Felip Neri**.

El Castell de Balsareny (comarca del Bages), situat dalt d'un turó i que va ser construït per **Guifré el Pilós** entre els anys 880 i 883, és l'orgull de la població. Es troba en molt bon estat de conservació i es poden admirar restes del pont llevadís, la portalada d'entrada i restes de les muralles. L'ermita romànica del castell que està dedicada a la Verge Maria data dels segles XI i XII.

En testament **Bernat de Balsareny** llegà l'any 1045 el castell al seu germà Guillem, bisbe de Vic, successor de l'abat Oliva. L'any 1281 Mateu de Balsareny en vengué la senyoria a Ramon de Peguera

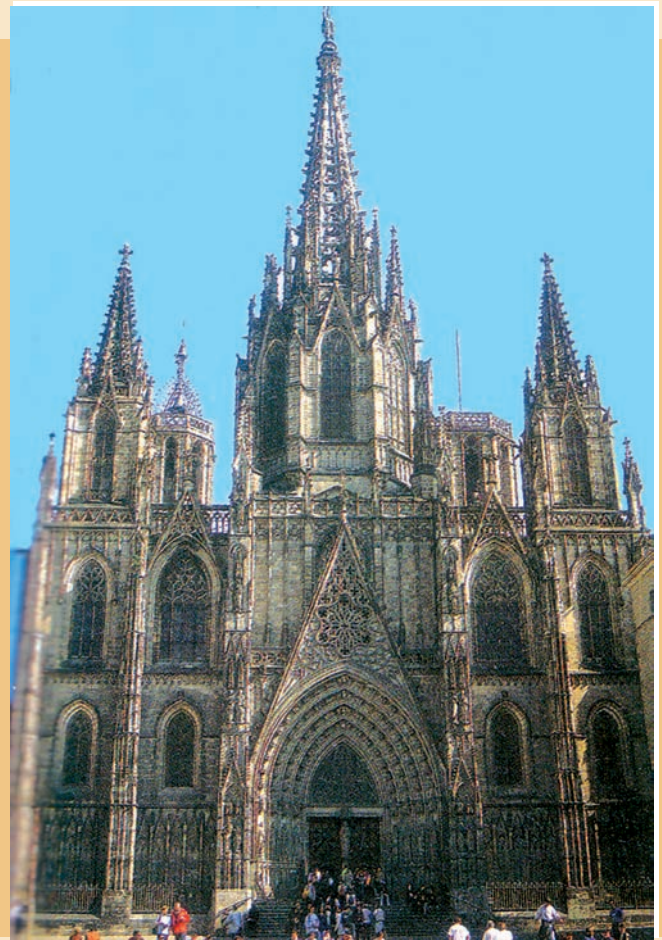
Arxiu Capitular de la Catedral de Barcelona

L'any 713 són destruïts tots els documents de l'arxiu de les **Catedrals Paleocristianes i Visigòtica**.

Carles el Calb, al 13-6-844, otorga als ciutadans de Barcelona el primer privilegi conegut que inicià l'aplec de documents dels "**Libri Antiquitatum**" o **Cartulari** de la **Catedral**. En aquest document el rei carolingi confirmà les gràcies que el seu pare, **Lluís el Pietós**, i el seu avi **Carlemany**, havien concedit als barcelonins arran de la seva incorporació a la **Marca Hispànica**.

Ràtzia d'Al-Mansur a Barcelona el 6-7-985. La ciutat va ser destruïda i la Catedral novament devastada; es van salvar un centenar de documents.

El 18 de novembre de 1058, és la data de la **Consagració** de la segona **Catedral** de Barcelona, la romànica. □

**INSTITUT DE TÈCNIQUES DE LA
COMUNICACIÓ ORAL**

JOAN PANADÈS

Professor d'oratòria

Cursos, Seminaris i Classes Particulars de:

EXPRESSIÓ ORAL, VEU, TÈCNIQUES DE REUNIONS I PRESENTA-

Balmes, 74 - pral. 2a.

08007 BARCELONA - Tel. - Fax 93 488 16 48

El monestir de Sant Pau del Camp té valors que l'acrediten com una de les joies dels monestirs catalans. Efectivament la època, els estils i el motiu de la seva construcció resalten la seva importància dins la història de Catalunya.

Visita a SANT PAU del CAMP

Setjat per Al-Mansûr al 985, desbstat per les tropes dels almoràvids al 1114, reconstruït al 1117, seu dels capítols generals de la Congregació Claustral Tarraconense i Cesaragustana, convertit en caserna per les tropes franceses al 1808 i per les italianes al 1811, escorxador públic, col·legi i correccional al 1820, declarat Monument Nacional el 18 de Juliol de 1879, restaurat i per dues vegades incendiat al 1909 i 1936, avui dia la església es una joia que destaca com una bassa de pau a una de les zones més populars de Barcelona.

ORÍGENS

La major part d'autors coincideixen que va ser fundat pel comte Guifré-Borrell abans de l'any 911, quan Barcelona va sofrir la invasió de Al-Mansur a l'any 985 i com a conseqüència d'aquesta es van perdre els arxius i va desaparèixer la vida monàstica.

Per Bartolomé Bioque

La segona fundació es va dur a terme entre finals del segle XI i principis del XII, propiciada per Geribert Guitard i Rotlandis la seva segona esposa, que varen unir Sant Pau del Camp al monestir de Sant Cugat del Vallès abans de l'any 1098, amb la condició de que aquest la dotès d'una comunitat monacal i fent palès que Sant Pau no va ser un Priorat d'aquell sino que va gaudir de plena autonomia per a la tutela i protecció de la Santa Seu a la que es va acollir amb la obligació de pagar-li cada any un moratabí de cens. Recollit al *"Liber censurum"* de la església romana.

La làpida del sepulcre de Guillem de Bell-lloc, on es van recollir les cendres del fundador de la casa i dels seus avantpassats és un important document epigràfic escrit en lletres gòtiques i es tradueix així: ***"El sis de les nones de maig de l'any del Senyor 1307 va morir Guillem de Bell-lloc, que va fundar un aniversari i va ésser enterrat amb els seus pares; i varen ésser traslladats aquí els cossos dels venerables Gueribert Guitard i de la seva muller Rotlandis, que varen fundar aquest monestir i el varen oferir a l'església romana el 3 de les calendes de maig de l'any 1117"***.

ARQUITECTURA

Sant Pau del Camp va ser reedificat a la primera meitat del segle XII sobre les restes de construccions anteriors. La església orientada de Ponent a Llevant té una sola nau que amb el creuer forma la planta en forma de creu grega, amb els braços quasi iguals, rematada amb tres àbsides, un central que abasta tot l'ample de la nau i dos laterals cadascun al costat del central que s'obren al mur lateral dels braços del transepte. Cúpula de canó apuntada i cimbori octogonal, d'estil senzill pero amb detalls de gran bellesa.

Aquest tipus de construcció va ésser adoptat per moltes comunitats religioses, en primer lloc per la Orde dels Agustiniens i posteriorment pels benedictins que la difoneren per tota Catalunya. La planta d'aquesta església és anàloga a la de Santa Cecília de Montserrat.

Destaquen clarament l'estil visigòtic als capitells de la porta principal d'entrada a l'església, el romànic que és l'estil principal i dominant de la construcció i el mozàrab que està representat als arcs del claustre.

Com a totes les construccions romàniques és un conjunt altament acollidor, està fet a mida de l'home de l'època; un home interioritzat que dona importància als valors de l'esperit i als humans del valor, la noblesa i la fidelitat. En conjunt una visió totalitzadora de l'home que l'engloba com part total d'un conjunt a on la individualitat resta supeditada a l'Ordre Suprem. El poder espiritual i el poder reial, militar, no s'han acabat de escindir. És molt recent el record de Carlomagno com per a oblidar aquets valors tan arrelats i sobretot a Catalunya clarament influenciada i a l'hora abanderat de aquets valors que tradicionalment han acompanyat l'esdevenir del nostre país.

EL MISSATGE DE LA PEDRA

La llinda colocada damunt de la porta de entrada a l'església, és una

pedra d'una sola peça i de dimensions considerables: 2'5 metres de llarg per 0,37 d'alt. El fet de que sigui una sola peça i de les seves mides indica que l'església va ésser una obra monumental que volia posar de manifest la seva grandesa i esplendor.

Segons A. Duran i Sanpere les característiques escultòriques inscrites al centre de la pedra corresponen al segle X.

A la llinda de l'església es troba la data de la reconstrucció del monestir, la seva transcripció correcta és aquesta:

+ Haec Domini Porta Via Est Omnibus Horta Ianva Sum Vitae Per Me Gradiendo Venite Renardus Pro Se Et Anima Uxoris Eius Raimudae Misit In Hac Aula Morabitins VII.

"Aquesta porta és el camí del Senyor per a tots, el portal de l'horta de la vida. Veniu-hi tot passant per mi. Reinard, per ell i per l'ànima de la seva esposa Raimunda, va donar 7 morabatins per a fer aquesta església". Els morabatins eren unes monedes d'or citades documentalment a partir de principis del segle XII.

FAÇANA

La part principal de la façana està ocupada per un bloc quadrat de pedra on està esculpida la mà de Déu. Tres dits estesos en actitud de benedicció i acollida que són a l'hora símbol de la Trinitat.

A sota d'aquesta trobarem els símbols dels quatre evangelistes: els quatre monstres alats de l'Apocalipsi de Sant Joan; **àngel, àliga, lleó i bou** que simbolitzen respectivament a Mateu, Joan, Marc i Lucas.

Damunt de la llinda, al timpà, està representada la figura de Jesús, assegut en majestat entre Pau a la dreta i Pere a l'esquerra, inclinats cap a Jesús en senyal de adoració i respecte. En contra del que pot semblar il·lògic (el fet de que Sant Pau estigui a la dreta i no Sant Pere) no ho és en absolut, ja que el seu sentit ho va explicar Damià al segle XII: assenyala el fet de que l'Apòstol dels gentils ha passat a ocupar el lloc de la sinagoga.

El timpà de Sant Pau del Camp recull una tradició de la que en canvi hi ha pocs exemples ja que només a ella i a la de Sant Joan de les Abadesses s'ha fet palès aquest fet.

Timpà, on està representat Jesús, amb Pau i Pere

Las columnes visigòtiques que suporten la porta no tenen cap tipus d'ornamentació, son llises, rodones, les bases son igualment senzilles -la de la dreta possiblement del segle X- els capitels estàn decorats per motius vegetals: fulles de acanto, palmeres, flors de cinc pètals i estrelles. Aquests dos capitels són clarament d'una època anterior a la construcció de Sant Pau; podrien pertanyer perfectament a una altra construcció desconeguda que existís en aquest mateix lloc durant els segles VI i VII el que ens parlaria de la importància estratègica del lloc.

La part superior està coronada per un matacà de defensa que afavoria al vigilant veure els possibles atacs enemics. És molt interessant la existència d'aquest element a un edifici situat als extramurs de la ciutat, indefens i per tant sotmés a tota mena d'atacs enemics. Manifesta una voluntat de lluita i gran fermesa.

CLAUSTRE

El claustre és l'espai destinat entre la casa de Déu i el convent, allotjament dels monjos. És un lloc tranquil, silenciós, només pertorbat pel só dels elements: l'aigua, el cant dels ocells, un lloc de plegaria, de recolliment interior, de calma i de contemplació de Déu.

És un espai intermig a on la criatura es prepara per rebre la llum, visquent en la foscor ha d'esperar el moment del seu naixement espiritual per rebre el bautisme, la sabiduria, la que ens converteix en éssers humans. És un canvi de nivell d'ésser: del mon profà al convent, d'aquest al claustre i per últim del claustre al temple.

Al mateix temps i a un nivell més mundà era un lloc que permetia passar del convent a l'església sense suportar les inclemències del temps.

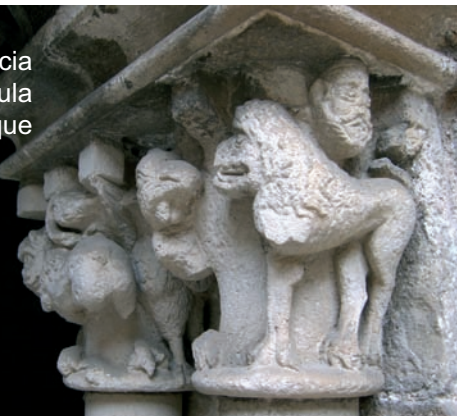
El seu origen prové dels temples egipcis, los *impluvim* romans, o els patis dels jardins àrabs; tots ells dipositaris de tradicions molt antigues, és el "**jardí tancat**", el paradís de l'església, el *hortus conclusus*.

A la galeria de l'Oest podem apreciar unes falses arcades, lobulades, d'influència clarament àrab, que fan del claustre un exemplar únic a Catalunya i a la Península Ibèrica i molt escàs a tota Europa, per la qual cosa resulta molt rellevant ja que enllaça el món musulmà amb les primeres aparicions de l'art romà bizantí.

Hí ha quaranta-vuit capitells amb representacions vegetals, animals de tot tipus (aus, gossos, mussols, leons), sirenes, escenes de caça i de lluita de l'home i escenes de la Bíblia a capitells historiat.

El mur lateral de la galeria Est recull gran part de la construcció gòtica, era el lloc a on antigament es trobava la sala capitular. Tanmateix la porta que comunicava el claustre amb l'església és també d'estil gòtic. Hem pogut comprovar doncs, la confluència dels diferents estils en aquest lloc.

HISTÒRIA

Guifré II Borrell, devia neixer vers l'any 875 i era fill primogènit del comte Guifré el Pelós. Aquest era comte de Barcelona, de Girona, de la Cerdanya, amb el Conflent i Berga, d'Urgell i també de Besalú. El primer d'Agost del 897 moria el comte Guifré el Pelós a conseqüència de les ferides rebudes al camp de batalla de les tropes de Llop ibn Muhammad el Qasi, a una ofensiva d'aquest contra Barcelona.

Guiffré Borrell

Firma de Guifré II Borrell

Guifré-Borrell que devia tenir uns 23 anys va viure una època molt difícil. Les invasions musulmanes havien devastat el país, la gent abandonava els nuclis urbans per refugiar-se a les muntanyes. D'altra banda havia moltes lluites internes entre els propis comtes (**Sunifred 21 anys, Miró 19, Radulf 15 i Sunyer 7 anys**) i la pròpia església catalana.

A l'any 899 acompanyat del metropolità de Narbona, Arnust, va emprendre un viatge a Tours, a on va rebre del **rei Odón**, després de jurar-li fidelitat, la potestat sobre Barcelona, Girona i el comtat d'Osona. Va consolidar les fronteres, va repoblar els seus dominis, va restaurar el cultiu de terres i el servei eclesiàstic, encomanat al nou monestir de Sant Cugat del Vallès, puntal entre la frontera del Penedès i el camí de Tarragona.

Mor a Barcelona al 26 d'Abril de 911, d'una malaltia, devia tenir 37 anys. Es va fer enterrar a Sant Pau del Camp el que permet suposar que va ser el fundador del monestir. El més significatiu és que va ser el lloc triat pel comte Guifré-Borrell pel seu enterrament, es, per tant, clara la

importància del lloc ja que fou preferida a altres monestirs com el de Sant Cugat o el de Ripoll a on va ser enterrat el seu pare.

La làpida que fa referència a l'enterrament del comte Borrell medeix 83x57 cm, és de granit procedent molt possiblement de Montjuïc, pulida, sense cap mena de relleu i que va ser serrada recentment ja que per una de les cares figurava una inscripció romana i per l'altra està gravada la llegenda més important per Sant Pau del Camp.

+SUB ACS TRIBU... CIT CORPUS CONDA...

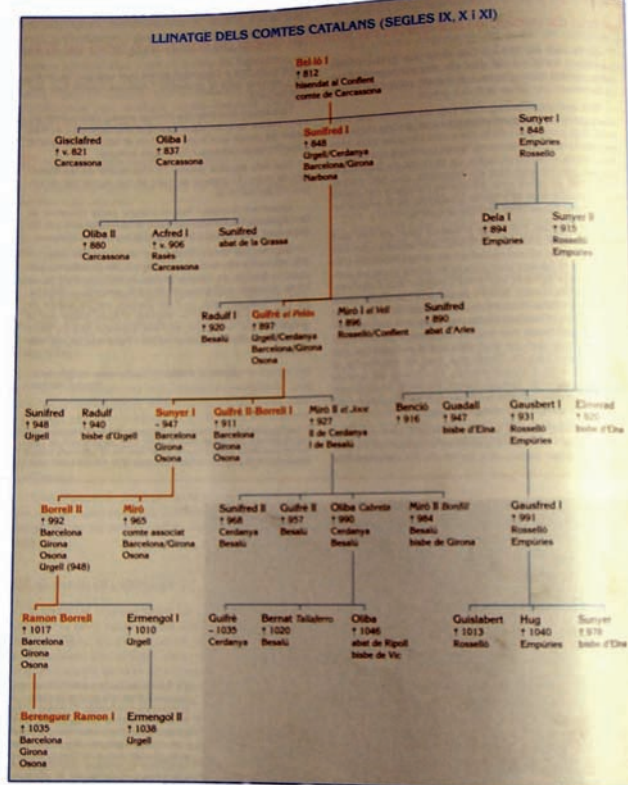
Genealogia dels reis i comtes del regne de Catalunya i Aragó

DI COMITI FILIUS WIFREDI SIMILI MODO CONDAM COMITIS... NE MEMORIE DIMITTAT EI DNS AMEN QUI OBIIT VI KL MDII SUB ER DCCCCLII AN DNI DCCCCXIII ... XIV REG KARULO REGE POST ODoni +

"Sota aquesta tribuna reposa el cos de Guifré, comte, fill de Guifré, també comte, de felicitat memòria. Que el Senyor el perdoni. Amén. Morí el dia 6 de les calendes de maig de l'era 952, l'any del Senyor 913 ... l'any 14 del regnat de Carles, rei després d'Odó".

Està situada a un lloc força amagat, un sepulcre practicat al mur del braç del transepte, al costat del carrer de Sant Pau. Molt probablement formaria part d'un mausoleu o similar tal com fa al·lusió a la pròpia llegenda, una tribuna, construïda sobre el lloc del sepulcre.

I per finalitzar aquest breu recorregut farem dos apunts: el primer és que a l'església es guarden les relíquies de Sant Galdric, patró dels pagesos catalans i el segon és que Sant Pau va ser el lloc triat pels Càtars que es van refugiar a Catalunya, fugint de les fogueres de l'Inquisició i de l'intolerància. Baixant des d'Andorra, Cardona o pujant des de Morella i altres llocs propers a Barcelona feien reunions clandestines a aquesta església a on celebraven les seves cerimònies i rituals. [C]

Tomba de Guifré-Borrell

Guifré Borrell (encerclat)

HA MORT UN GRAN AMIC NOSTRE

RAMON PLANA i LÓPEZ

(Gran Cancellier de l'ESTAMENT de CAVALLERS NOBLES del PRINCIPAT de CATALUNYA)

Per Joan Panadés

Per segona vegada en menys de tres anys em veig obligat a comentar una luctuosa notícia. La primera va ser el Dr. Jordà. Aquesta segona vegada és la mort d'en **Ramon Plana**, un dels més estimats fundadors de l'ESTAMENT de CAVALLERS NOBLES DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA.

Fou norma de la seva manera de viure lliurar-se a les tasques amb bon delit d'ésser eficient i posar-hi quelcom de personal, amb sana intenció i amb rectitud moral. Un home de gran empena, admirable, sempre disposat a aconseguir que l'ESTAMENT sobresortís i triomfés. Aquest bon amic ha deixat d'existir.

Encara el recordo en una Nit del Llibre, (19 d'abril de 2002), quan compartíem taula i jo constatava la seva clara intel·ligència, la seva bonesa i el seu saber fer bé les coses.

Ramon Plana i jo ens vam conèixer l'estiu de 1973 en el Congrés Nacional de Parapsicologia a Barcelona (16 i 17 de juliol). Amb els amics Josep Mª Armengou, Lluís Sentís Anfruns, Josep Mir Rocafort (Fasman), Dr. Ramon Sarró, etc i, molt especialment, en Francisco de A. Rovatti, compartim els mateixos actes, i ens sentim units per la nostra vocació per la parapsicologia.

A partir d'aquesta data, fa que coincidim freqüentment en els descansos i en els debats de molts actes o efèmrides vinculats amb la parapsicologia, la revista **Karma 7**, Seminari a Castelldefels, conferències o fins i tot, quan organitzo, a "*Insteco*" -durant els anys vuitanta- uns cursos de Tècniques de Relaxació i Introducció a la Hipnosi que imparteix el Professor Rovatti amb la meua col·laboració.

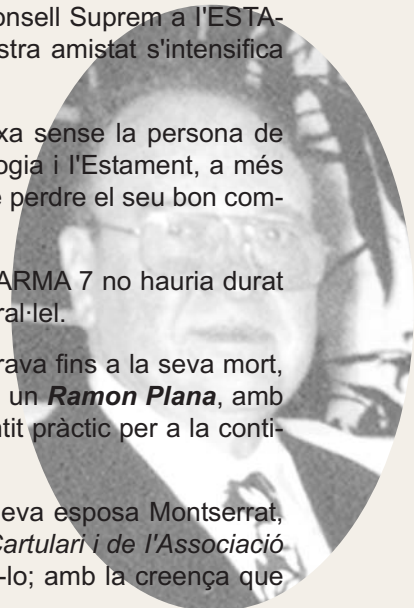
Quan ja, per indicació del Gran Mestre Jaume Bertomeu, entro a formar part del Consell Suprem a l'ESTAMENT de CAVALLERS NOBLES DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA és quan la nostra amistat s'intensifica més.

Cal destacar que la història de la parapsicologia contemporània no seria la mateixa sense la persona de Ramon Plana, home de grans fidelitats, jo m'atreviria a dir: la família, la parapsicologia i l'Estament, a més del seu amor per Catalunya i bon cristià, sempre disposat a ajudar, mai el vam veure perdre el seu bon comportament, seriós, però amable i entusiasta.

No oblidem la seva faceta important com a escriptor i editor -sense el seu suport KARMA 7 no hauria durat tants anys- així com la seva famosa Llibreria de llibres i articles a l'Avinguda del Paral·lel.

A l'Estament, l'Institut i Cartulari, com en d'altres institucions amb les quals col·laborava fins a la seva mort, ens consta que quedarà un lloc buit, que costarà molt d'omplir i difícilment trobarem un **Ramon Plana**, amb els seus suggeriments sempre assenyats pel bon desig d'ajuda, amb agudeses i sentit pràctic per a la continuïtat de l'orde.

Insistim en constatar el **nostre condol** per la pèrdua de l'amic i transmetem a la seva esposa Montserrat, fills i familiars la pena sentida per tots els membres de l'Estament, de l'Institut, del Cartulari i de l'Associació Hispano-Egípcia. Espero que el prenguem com un exemple estimulant per a imitar-lo; amb la creença que "**Non morietur in eternum**".

L'Editorial s'ha fet ressò de la pèrdua de l'estimat amic en **Ramon Plana**, com també en Joan Panadés amb el recordatori a un amic de molts anys. M'he volgut adherir amb el meu record, per la gran persona que vas ser. Eres una persona equilibrada, amb enteresa, sempre donant-me consells, però mai imposant el teu criteri. Una persona amb fermesa, però al mateix temps flexible. Trobaré a faltar aquelles visites a la botiga Karma, on anàvem a consultar-te i explicar-te el que volíem fer a l'Institut, a l'Estament o a l'Hispano-Egípcia i ens ensenyaves tècniques per fer millor el Cartulari, des de la teua llarga experiència com a editor. Sempre teníem en compte les teves opinions, encara que alguna vegada no estiguéssim del tot d'acord, sempre ens feies pensar en les teves paraules, perquè eres una persona conciliadora i buscaves la solució positiva. Et recordaré com el que sempre has estat: **UN BON AMIC**.

Lluïsa Goberna

Noia, Finisterre

Camí fins al mar

Finisterre, última i emblemàtica etapa per a molt pelegrins, del Camí de les Estrelles. A l'anterior reportatge vàrem acabar a Santiago el que va ser el verdader Camí a peu, però uns dies després vam voler fer el ritual final en aquests penya-segats, d'una bellesa i solitud impressionants.

Per Lluïsa Goberna

Vàrem sortir de Santiago, després de tantes emocions viscudes, rumb a la ria de Noia, primera etapa abans d'arribar a Finisterre. El paisatge, que a poc a poc canviava a mida que ens apropàvem a la costa, era el principal atractiu del viatge. Com que aquí anàvem motoritzats, vam deixar enrera l'encant i el plaer de caminar.

NOIA Vam arribar a la vila històrica de Noia, entre Santiago i Finisterre, a la província d'A Coruña. Instal·lats aquí, vàrem fer labor de recerca i investigació sobre els orígens de la ciutat, ja que havíem llegit alguna cosa sobre una vinculació amb Noè i ens va interessar molt poder aprofundir una mica més en el tema. Preguntant aquí i allà vàrem poder esbrinar i aconseguir força informació. Estem molt agraïts al **Concello de Noia** per la seva col·laboració i suport en la nostra recerca i que ens ha servit d'ajut per realitzar aquest reportatge.

HISTÒRIA El seu origen es remunta a la prehistòria. De l'època megalítica es conserven alguns però pocs vestigis. En diferents excavacions s'han trobat alguns objectes: puntes de fletxes, fragments de ceràmica i diversos ídols de fang. Aquí hi havia tres "**castros**", el de Sant "*Lois*", l'anomenat *A Croa do Castro* i el de *Sobreviñas*, de forma ovalada i que aprofita les condicions naturals del monticle sobre el qual s'aixeca. Diferents llegendes d'aquests castros ens parlem de "*mouros, encantaments i tesoros*". Al descriure les costes gallegues **Plini**, ja parla, entre d'altres coses, de "*los celtici*" i del "*oppidum*", poble fortificat de Noega, referint-se a Noia.

A arrel del descobriment de la tomba de l'apòstol Santiago, Noia adquireix un gran auge i importància, per ser el port de Compostel·la. De la importància d'aquest port, al qual arribaven per mar pelegrins de tota Europa, dóna fe la següent dada: al 1147 els vaixells d'una armada amb soldats de Flandes, la baixa Alemanya, Anglaterra i Aquitània que formaven part d'una croada van ser malmesos per causa d'una tempesta i van trobar refugi a aquest port on es van reparar les seves dues-centes naus.

En l'Edat Mitjana, al 1168, Ferran I de Lleó, concedí a "*Don Pedro Gudesteiz*" "*Electe de Compostel·la*", una nova carta de població per la qual aquest va rebre la facultat per edificar un nou burg més endins de la ria, a la comarca de Santa Cristina de Noia i li donà a aquest nou port i burg el nom de Totum Bonum.

*Baixo as belidas estrelas
jai amor! dorme unha perla.
Na beira do Mar Atlante
jai amor! está un brillante.
E na perla - nesta xoia -
jai amor! ollamos Noia...
jai amor!*

Manuel Fabeiro Gómez

D'aquesta manera queden l'antiga Noela de la qual es parla des de temps immemorials i la creació de la nova, Novium. De manera que el 9 d'abril de 1168 va néixer l'actual ciutat de Noia, però conservant-se l'altra més antiga a l'esquerra de la ria. Una ciutat en dos parts, l'antiga i la nova, "**Noela et Novium**".

La importància que va tenir Noia en l'antiguitat es fa palesa en el fet que apareix en l'Atlas (**Tomas Luxoro**), a mitjans del segle XIV, en el d'**Angelino Dulcort** (Mallorca, 1339) i en l'Atlas Català, (1375), de **Cresques Abraham**. En tots ells es recollia aquesta localitat com de gran esplendor comercial i d'important tradició històrica.

El Duc de Lancaster, Joan de Gante, al segle XIV, va intentar apoderar-se de Galícia, per accedir al tron de Castella. S'havia apoderat d'A Coruña i Compostel·la, però va fracassar davant les fortes defenses de Noia. La vila va ser també escenari al segle XV de la revolta dels "*Irmandiños*", la lluita del poble contra els abusos de la noblesa feudal.

En una època més moderna, el famós pirata **Francis Drake** va lluitar en aquesta ria contra la poderosa Armada Invencible espanyola en què va ser derrotat. I també cal recordar l'arribada dels industrials catalans a aquestes costes.

ART a NOIA L'església de "**San Martiño**", construïda el 1434, una mostra del gòtic arcaic-gallec, és d'una gran bellesa. La seva portalada és una veritable obra d'art. Representa els ancians de l'Apocalipsi amb els instruments musicals i també els Apòstols. En el centre, el Pantocràtor i els àngels. La rosassa és també d'una bellesa extraordinària. Va ser declarat el 3 de juny de 1931 Monument Nacional i l'espai del voltant, conjunt històric-artístic.

Però el que més ens va impactar va ser l'església de **Santa Maria de A Nova**, emplaçada al mig del cementiri. Al seu interior es troba el "**Museu Das Laudas**", amb les famoses "**laudàs**" o làpides, amb símbols que són ancestrals, segura-

ment celtas. Algunes es veuen molt primitives, molt senzilles, amb figures antropomètriques i simbologia esotèrica, hi ha altres de més treballades i amb escuts nobiliaris.

Algunes d'aquestes "**laudàs**" estan en peu, exposades. El terra de l'església-museu està ple de símbols estranys i difícils de desxifrar. Es creu que aquest indret és molt antic i que l'anterior ermita es va construir sobre uns enterraments molt més ancestrals i que moltes d'aquestes làpides poden ser dels diferents gremis: navegants, mariners, ferrers, sastres, fusters, etc. Segons **L. Charpentier**, també tenen connexió amb els **Mestres Companys Constructors**. Però moltes encara no estan desxifrades, ja que els diferents estudiosos no s'han acabat de posar d'acord sobre el seu origen o significat, però sí que se sap que algunes són antiquíssimes.

Aquesta església, d'estil gòtic mariner, declarada Monument històric-artístic nacional el 5 d'abril de 1973, va ser construïda l'any 1327 a partir d'una petita ermita romànica per mandat de **Berenguer de Landoira**, dominic francès i Arquebisbe de Compostel·la. Va ser en agraïment a la vila de Noia, per haver-lo protegit en la seva lluita contra els burgesos de Compostel·la, que van rebutjar el seu nomenament. Va obtenir també, al 1320, del rei **Alfons X** i de la seva àvia-tutora **Doña Maria de Molina**, un Reial Privilegi, pel qual en l'espai de sis anys els habitants de Noia quedaven lliures "**de todo pecho et de todo pedido et de ayudas e de ajuda et de emprestido et de servicios et de todos los otros pechos quales quier**", per poder fer la muralla de la vila.

A l'exterior, al cementiri, rodejat de tombes es troba un **Templet**, amb sostre piramidal i que té un petit cruceiro en el seu interior. Segons algunes versions es diu que el templet va ser donació d'un soldat o soldats del **Temple de Jerusalem** o sigui, els **Templers**. Segons la

tradició popular medieval, part del terra del cementiri és **Terra Santa** portada de Jerusalem, per navegants de Noia o pels mateixos templers. En un context, un dels frisos del templet representa les quatre fases de la Lluna i l'altre un animal fugint d'un gos i un caçador. Segons les

llegendes populars representen els vicis humans i les quatre estacions o recorregut del Sol. Segons les ensenyances hermètiques, representen el devenir dels cicles o edats de la humanitat, la d'**Or, Plata, Bronze i Ferro**, on a l'home se li han escapat les tres primeres edats i resta la de Ferro, la de menys força espiritual i moral. Així que els vicis en la representació popular i el final del cicle solar són d'alguna forma, una veritat oculta. És un indret molt interessant i digne de veure's, com podeu apreciar, amb molts símbols i incògnites a desxifrar. **Està declarat com un dels centres gliptogràfics més destacats d'Europa.**

Aquí acaba el nostre recorregut per Noia, una ciutat on passejar per la vora de la ria, apart que ens permet gaudir d'un esplèndid panorama, és un autèntic relax. I endinsar-se en l'històric casc antic, on sota les grans portalades, en altres temps, es congregaven els artesans dels diferents gremis, és tot un viatge al seu esplendorós passat.

LLEGENDA SOBRE LA FUNDACIÓ DE NOIA

Segons la llegenda, quan l'Arca de Noè varà sobre el Mont Ararat, Noè va enviar els seus fills a que s'espargissin pel món. A Jafet el va enviar on es posà el Sol. Passats els anys Túbal, fill de Jafet, fundà la ciutat de Setúbal (Portugal). Noela la filla de Túbal i el seu marit i germà, Galo Gafeto, se'n van anar al Nord i quan van arribar a aquesta ria, aquí van fundar la ciutat de Noela (Noega, Noevia, Novium, fins a l'actual Noia.) Instal·lats aquí i a través dels anys van fundar els castros, van construir dòlmens i van aixecar menhirs, i van rendir culte a la natura, a l'aigua, als boscos...

Els fets de Noè i la seva família no estan historiat oficialment, tan sols formen part d'una bella llegenda. Informació i Turisme edita un petit còmic on es relaten aquests orígens sobre la seva fundació i posteriorment tota la història oficial de la vila. Aquesta llegenda sobre la fundació de la ciutat està tan arrelada que fins i tot l'heràldica en dona fe. L'escut d'armes de l'Ajuntament de la vila de Noia porta representat Noè dins de l'Arca i un colom volant per damunt, amb una branca d'olivera al bec. Segons estudis, aquestes armes es venen usant des de temps immemorials. Aquest escut ja apareix en els segells del segle XVI.

Potser Noè va ser un dels Iniciats i supervivents d'una gran catàstrofe i diferents "Noès" es van estendre pel món per ensenyar diferents tècniques de supervivència, per mostrar el Coneixement i començar un nou cicle de la humanitat.

FINISTERRE

El punt més occidental de la terra coneguda en l'antiguitat. En el límit de la realitat i les llegendes. Un lloc intemporal.

Pel camí ens vàrem trobar una de les esglésies més belles i l'última del Camí. L'església de **Santa Maria de "las Arenas"**. Si per fora és força bonica, per dintre és una autèntica preciositat, un digne colofó per al Camí. Cal fer esment del **Crist de Fisterra**, al qual molts pelegrins que antigament feien el Camí complert venien a aquestes terres a resar-li i veure el mar per primera vegada a la seva vida. Per això es va fundar un Hospital de pelegrins al 1479, enfront de l'església.

Segons la tradició, la imatge del Crist "*da Barba Dourada*" va arribar per mar a aquestes costes, procedent d'un vaixell en ple temporal al segle XII i des d'aleshores és invocat pels habitants de l'indret, perquè els protegeixi, potser d'una possible immersió, ja que la llegenda parla d'una ciutat, Duyo, submergida per les aigües i que havia estat capital dels antics pobladors d'aquestes terres des de temps ancestrals.

Pel camí fins arribar a Fisterra (en galleg), vàrem anar gaudint de l'esplèndid paisatge de tota la ria gallega.

I per fi arribàvem al final del nostre viatge. Un cop instal·lats vàrem anar a fer un dels rituals més emblemàtics del Camí: pujar al far de Fisterra, esperar la posta del Sol i deixar els bastons que havien estat els nostres companys durant part del Camí. Vam anar pujant a peu fins al far, uns tres Kilòmetres, gaudint de la sensació de tornar a trepitjar camí i del magnífic espectacle dels penya-segats.

El Sol es posa aquí cada tarda, submergeint-se en el denominat "**Mar Tenebrós**" per als àrabs medievals o "**Mar dels Morts**" per als celtas. Aquest soberbi espectacle i sobretot en un lloc tant impressionant, van fer creure en el segle I, a **Dècim Juni Brutus** i a les seves legions romanes, que estaven en el "**Finibus Terrae**", el final de la terra, on moria el Sol, amb un colpidor espectacle de foc. I aquí, plens d'un temor religiós van fer aixecar diversos "**Ara Solis**", (temples dedicats al Sol), junt amb els ja existents dels antics celtas. Avui en dia, aquí i a molts llocs del món, encara es fan rituals que van ser cristianitzats pel pas del temps, però que en el fons segueixen conservant l'essència ancestral d'aquelles èpoques remotes en què els rituals eren dedicats al culte solar.

Un cop a dalt del cap i havent passejat una estona pel far, vàrem anar a buscar un lloc encara més alt i solitari en què es veia el far a la llunyania i una vista impactant. Vam trobar l'indret idoni. Una gran pedra en forma d'altar, en què hi havien indicis que algun pelegrí, anteriorment, havia fet també el seu ritual. Aquí vam deixar amb cerimònia ritual, com havien fet els avantpassats, els nostres bastons, el lloc ideal perquè es quedin, al final del Camí, a la terra, davant del mar, del sol ponent i envoltats pel vent. Van ser uns moments que no oblidarem. **A dalt de la muntanya solitària, tocant, sentint la Terra; a sota, l'Aigua, la força del mar; l'Aire també ens acompanyava, amb un fort vent; i com a colofó una impressionant posta de Sol, amb tot el cel i el mar vermells de Foc. Els quatre elements ens acompanyaven, ens donaven la benvinguda i a la vegada l'adéu d'unes sensacions que ens serà molt difícil d'oblidar.** Era immens, et giraves en cercle i tot era cel, aigua i infinit, una sensació indescriptible. L'emoció ens va envair totalment, tant per la bellesa de l'entorn com pel que representava haver arribat fins allí. Van ser moments molt difícils de descriure. Va ser un digne final d'un Camí pel qual tantes persones han caminat abans que nosaltres. **Hi ha una força impregnada, ancestral de les experiències i emocions de milers de pelegrins.**

Fisterra ens ha captivat.

El seu port ple de barques, les seves platges d'aigües transparents i sorres blanques, amb infinitat de conxes. Quan la marea baixa, l'aigua arriba una mica més amunt dels genolls, freda però tonificant. Plena de peixos nedant al teu voltant, en fi, tot un plaer per als sentits. **I és que aquest Camí des del principi fins al final ha estat un autèntic viatge sensorial.**

quest Camí des del principi fins al final ha estat un autèntic viatge sensorial.

Però sobretot el que ens ha encantat de Fisterra és passejar pels seus carrerons senzills, de pujades i baixades, les cases amb les portes obertes, perquè aquí tothom confia en els altres; es respira tranquil·litat. La gent és entranyable, és un poble de mariners, pescadors, autèntic, que no viu gaire de cara al turisme. És un dels pobles que més m'ha captivat, sobretot per l'autenticitat que es respira, fent tertúlia amb la gent d'aquí, parlant de la seva qualitat i forma de vida i els problemes que pot causar el turisme.

L'última nit va ploure i amb una tempesta intensa. Va ser un fort contrast, al matí feia sol i una calor ofegadora d'estiu i a la tarda un vent fortíssim i una tempesta amb un cel tan negre que feia impressió, (com podeu apreciar a les fotos). Semblava, mai millor dit, que estàvem a la **"fi del món"**.

Ens ha costat anar-nos de Fisterra. Té quelcom d'especial que t'atrapa, que fins i tot a altres pobles pesquers també força bonics els manca. És difícil d'explicar, però et deixa amb el desig de tornar una altra vegada. **Potser aquest lloc té aquesta fascinació, des de temps immemorials, per la bellesa i misteri natural del seu enclavament singular, que fa que es perdi la noció del temps.** ☐

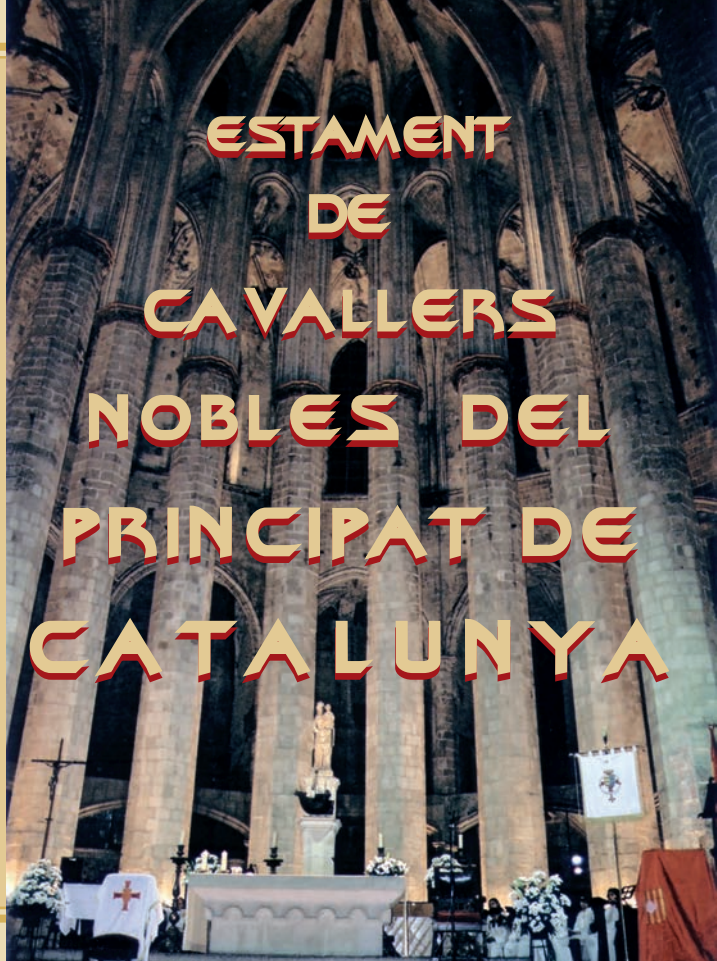
Bibliografia: -El Camino Inicial de Santiago, de Juan Pedro Morin i Jaime Cobreros. -A la sombra de los Templarios, Claves secretas del Camino de Santiago de Rafael Alarcón H. - Cedit pel Consello de Noia: El Cementerio de Noya, del prof. Álvaro de las Casas i "Gran Enciclopedia Gallega".

El passat 23 d'abril dia de Sant Jordi, es van celebrar els 25 anys de l'Estament amb la solemne XVII Investidura de Cavallers i Llaços a Madones.

Va ser un acte revestit d'emotivitat dins del marc incomparable de la Basílica de Santa Maria del Mar.

Després de la desfilada del Consell Suprem i Senat, incloen-ti per primera vegada el Senat de Madones, es va iniciar la missa que va oficiar el Rector En Mossèn Albert Taulé, acompanyada per l'orguè i les magnífiques veus de l'Escolania Sant Agustí.

ESTAMENT DE CAVALLERS NOBLES DEL PRINCIPAT DE CATALUNYA

La missa va ser dedicada als Comtes de Barcelona D. Joan de Borbón, Dña. M^a de las Mercedes de Borbón i al Gran Canceller de l'Orde En Ramon Plana, que ens va deixar recentment.

Van assistir a la cerimònia representacions de les Ordes Germanes, de San Lázaro de Jerusalén, Carlos V, Malta i San Clemente de Sevilla.

Un cop finalitzat l'acte d'Investidura dels nous Cavallers i imposició de Llaços a Madones, esperava un autocar per a portar els assistens a l'Hotel "Condes de Barcelona", on es va fer un Sopar i ball de Gala.

Després de la degustació d'un aperitiu es va fer lliurament de les credencials als nous membres ingressats i posteriorment es va passar al saló menjador per al sopar de Gala, amb tot un seguit de sorpreses.

En primer lloc, els assistents van gaudir de les veus d'un tenor i una soprano que cantant

"La Barcarola", acompanyats d'un piano, a-naven encenent les espelmes de les taules. En el segon plat van tornar a sorprendre amb "O Sole mio" i com a colofó van obsequiar els comensals amb el brindis d'una magnífica

"Traviata". I com a sorpresa final va aparèixer un esplèndid i decorat pastís d'Aniversari dels 25 Anys.

Posteriorment i com a sorpresa inesperada, els membres del Consell Suprem i Senat van obsequiar al Gran Mestre amb un preciós Sant Jordi d'argent, que va rebre molt emocionat.

Després es van fer diferents parlaments agraint l'assistència a tothom, sobretot als que havien vingut de Albacete, d'Eivissa, de Girona, de Sevilla i de València.

Es va finalitzar la vetllada amb barra lliure i ball, amenitzat per un

conjunt musical, molt bo per cert, que va fer ballar a tothom molt animadament fins a la matinada.

D'aquesta XVII Investidura, que celebrava el 25 Aniversari, quedarà un bon record.

Mercat Medieval i Artesanal

Al Castell de Plegamans

Els passats 30 d'abril i 1 de maig es va celebrar el 3r Mercat Medieval, aplegat a l'entorn del Castell de Plegamans, del segle XII, que presideix des de dalt d'un turó la vila de Palau-solità i Plegamans.

Un grup en representació de l'Institut va participar, convidats per l'Ajuntament, junt amb l'Alcaldeessa, Teresa Padrós i resta d'autoritats municipals, en la cercavila d'inauguració del mercat medieval.

Felicitem el conjunt del poble de **Palau-solità i Plegamans** i als organitzadors per aquesta iniciativa que porten a terme des de fa tres anys, per la qualitat del seu muntatge i el gran nombre d'espectacles i representacions medievals a l'aire lliure, que donen un toc força festiu i a la vegada cultural, ja que ens aproximem a la vida i costums dels nostres avantpassats de l'Edat Mitjana.

En el poblat medieval format per més de 40 parades d'artesans vam poder veure interessants demostracions d'antics oficis com **el ferrer, el forn de pa, el terrissaire, el bufador de vidre, el picapedrer, el sabater...** Així com també nombroses parades d'aliments artesanals, formatges, embotits, dolços..., altres d'espelmes artesanals, encens i productes de màgia i rituals, d'escuts heràldics... I després d'aquesta llarga passejada vam poder gaudir d'un descans a la taverna medieval.

Vam visitar també l'animat **soc medieval**, on hi havia instal·lada una **khaima**, en la que vam poder degustar un reconfortant te amb menta, a l'estil oriental i unes delicioses pastes mores. I més tard, es van fer diferents demostracions de la sensual dansa del ventre.

No hi faltava de res, perquè tothom pogués gaudir dels diferents espectacles; **lluites d'espases**, **demostracions de volades de falcons**, **malabars**, **faqirs**, **arquers**, **cercaviles musicals**, **concerts de trobadors** i **de música clàssica**, **farses medievals**... en fi, tot un ventall d'activitats força engrescadores.

Ja cap a la fi del dia, davant la seva parada, **Ja Selen i en Jad van fer un ritual de Llum**, amb espelmes i diferents invocacions. Tothom que volgués s'hi podia incorporar amb les espelmes enceses i les mans unides, i així es va fer una gran roda energètica.

I per cloure la jornada, una festiva cercavila musical amb efectes pirotècnics.

Des d'aquí us animem que l'any que ve participeu d'aquestes jornades medievals perquè a més de fruit del to festiu de l'espectacle, tal com parlàvem a l'article "**Mercats Medievals**" del Cartulari passat, aquests esdeveniments fan que segueixi viu l'interès per la cultura, la gastronomia i l'art de l'època medieval, que forma part de les nostres arrels.

L'escriptor i periodista en **Bartolomé Bioque** ens va fer el 18 de gener passat una interessantíssima conferència sobre **EGIpte**, amb el títol "**ENIGMES I MISTERIS**".

Aquesta vegada el lloc va ser "**LA CASA DEL MAR**", dins de l'Associació Cultural "**EL COR DE L'ART**", que com ja sabeu dirigeix i presenta el conegut comunicador Ricardo Ardevol. No és la primera vegada que aquesta associació col·labora amb l'Institut i l'Associació Hispano-Egípcia i esperem en un futur fer més actes conjuntament.

Com sempre, aquest tema sobre Egipte desperta molt d'interès i el Sr. Bioque ens va oferir una magnífica i detallada conferència acompanyada d'un audiovisual. Ens va parlar, entre d'altres coses interessants, dels principals Déus i Deesses i ens va transportar al món màgic de l'antic Egipte.

El Museu d'Història de Catalunya i Edicions Joica, van fer la presentació, el passat 23 de febrer de 2005, del llibre de l'**Agustí Rodes i Català**.

UN TAST D'HISTÒRIA DE CATALUNYA II (1626-1642)

Van intervenir en l'acte:

Sr. **Jaume Sobrequés**, director del Museu d'Història de Catalunya.

Sr. **Pere Balaña**, filòleg i historiador.

Sr. **Joan Panadès**, professor d'oratória.

Sr. **Agustí Rodes**, autor.

La presentació va tindre lloc a l'Auditori del Museu d'Història de Catalunya, al Palau de Mar, Barcelona.

LAS VELAS
— DE —

Mariam®

Fabricación de todo tipos de velas y velones, siguiendo el método, artesanal en toda su elaboración. Máxima calidad en todas las materias primas.

Artesanía,
Tradición y
Sabiduría

CERERA MARYAM, S.L. Polígono Industrial Can Castells
CL/ Juan de la Cierva, 8 d, - 08420 - Canovelles - Barcelona
(SPAIN) telf. (☎34) 93 840 02 39 fax.(☎34) 93 840 13 04

ELS PLEGAMANS,

UNA FAMÍLIA DE L'EDAT MITJANA BARCELONINA

L'ESTEL DELS PLEGAMANS VA BRILLAR AMB GRAN ESPLÈNDOR DURANT UNS DÈS-CENTS CINQUANTA ANYS "DES DE PRINCIPIS DEL SEGLE XII FINS A FINALS DEL XIV" EN UNA BARCELONA CONVERTIDA EN LA CAPITAL DE LA MEDITERRÀNIA. EL SEU MÀXIM EXPONENT, RAMON DE PLEGAMANS, UN RIC MERCADER DE LA BARCELONA DE FINALS DEL SEGLE XII I PRINCIPIS DEL XIII, FACTOTUM DE LA CONQUESTA DE MALLORCA, FOU UN DELS PERSONATGES MÉS INFLUENTS DE LA CORT DEL REI JAUME I.

Per Joan Ventura-Ballbé

A

principis del segle XIII, els vaixells que s'endinsaven per les aigües de la Mediterrània tot cercant els ports orientals patien enormes pèrdues degut als constants atacs dels pirates àrabs que tenien llurs bases en les illes Balears. Entre els damnificats per aquestes accions de pirateria, els més afectats eren els mercaders i navegants catalans, barcelonins la majoria, que havien iniciat una incontenible expansió comercial que portà a la corona d'Aragó a convertir-se en la primera potència de la Mediterrània.

Amb el pretext de posar fi a les investides dels pirates àrabs, el rei Jaume I, que per les seves proeses assoliria el sobrenom de Conqueridor, va decidí, l'any 1227, crear una potent expedició per intentar la conquesta de Mallorca. Per a aquesta ambiciosa empresa va requerir la col·laboració dels principals afectats, que participaren amb tot el seu armament i força marítima, certament

notables, però que tot i això no va evitar la necessitat de construir noves embarcacions.

Respecta a aquests fets, contem amb la valuosa narració de Bernat Desclot, cronista de la segona meitat del segle XIII:

"I el rei va manar cridar a Ramon de Plegamans, un home adinerat de la

ciutat de Barcelona, i li digué que prengué cura càrrec de l'expedició i va manar construir galeres, tarides i llenys per portar cavalls i cavallers, menjar, civada i màquines".

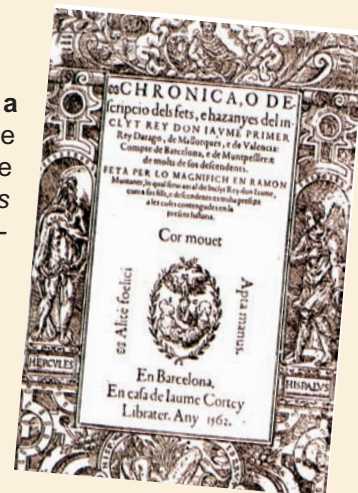
"Llibre dels feïts".
Jaume I menjant a casa de Pere Martell on es va parlar de la conquesta de Mallorca.

Fragment de pintura mural, on es representa a Jaume I en la conquesta de Mallorca. (Palau Aguilar).

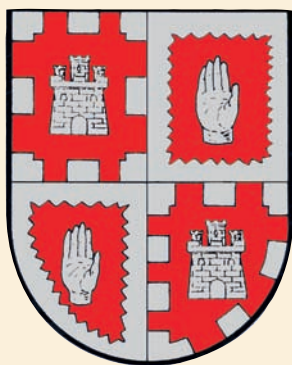
En tornar de la conquesta de Mallorca, Ramon de Plegamans fou dels primers a saludar el rei Jaume I. L'estreta relació de confiança entre ambdós ve avalada pel fet que aquest encontre es troba reflectit en la crònica que el rei va escriure sobre la conquesta de Mallorca, que forma part del "**Llibre dels feits**": "*I el dia dels sants Simó i Judes ens férem a la mar i estiguérem tot aquell dia, la nit i l'altre dia, i al tercer dia, a mitja nit, arribarem a la Porrassa, que es troba entre Tamarit i Tarragona, amb molt bona mar*".

"I aquí nós trobàrem Ramon de Plegamans, que ens saludà i ens besà la mà. I en saludar-nos es posà a plorar de la joia tan gran que li vingué en veure'ns. Ell sabia dels pactes que hi havia entre nós i el rei de Lleó, que ens tenia de donar llur regne i a sa filla, perquè nós la prenguéssim per esposa, però ens digué que el rei de Lleó havia mort. Nós li preguntàrem si ho sabia amb exactitud. I ell ens digué que havien arribat a Barcelona uns homes de Castella que així ho contaven... "

"Llibre dels feits". Cronica de Jaume I.

UNA ETIMOLÒGIA CONFUSA

Escut dels Plegamans

Els orígens de la família Plegamans són tan confusos com l'etimologia del nom, el qual apareix amb diverses grafies (plicamanibus, plegamanus, etc.) en els documents medievals. Una versió diu que podria venir de l'acte de col·locar les mans plegades, en prova de vassallatge, dintre de les d'un senyor feudal. Segons Griera, també podria ser un derivat de Plager-manus. Quant a la llegenda, ho soluciona amb un senyor feudal despòtic que, assabentat que s'estava forjant un complot contra ell, va manar que es presentessin els principals conspiradors amb l'ordre expressa que ho fessin amb les mans encreuades sobre el pit com a garantia que no seria atacat. Altra explicació, aquesta de caràcter popular, fa derivar el nom de la mantis religiosa, que una de les seves principals característiques és la posició de les seves dues potes davanteres doblegades sobre el pit, anomenada precisament per això "**plegamans**", entre altres accepcions, en llengua catalana.

Tanmateix, ens permetem aportar una altra possibilitat. No és descartable que el sufix manus fos en realitat magnus, ni que plega o plica fos plaga. En aquest cas es tractaria d'un cognom pres d'una gran calamitat o d'algú que causava estralls. Precisament cap a l'època en què hom suposa que va començar a sonar el nom de Plegamans va irrompre Aissó, un noble indígena d'ascendència goda, que durant diversos anys -en la dècada del 820 al 830- es va mantenir rebel contra el domini franc sobre la Marca Hispànica vellugant-se per una extensa zona del centre del país que correspondria a les actuals comarques del Bages i Osona. Però l'any 827, amb l'ajut de soldats àrabs del Segrià, va arrasar la comarca del Vallès i es va plantar fins i tot sota les muralles de Barcelona i Girona. Finalment va fracassar en la seva rebel·lia, però el record d'Aissó ha romàs viu, tant perquè la seva va ser la més notòria oposició contra el domini foraster, com pel coratge i la violència amb què va manifestar la seva oposició. Qui sap si aquest Aissó no seria denominat popularment amb el malnom de "**plaga magna**". Qui sap.

...UNS ORÍGENS TAMBÉ INCERTS

Algun autor ha pretès trobar el nom de Plegamans per primera vegada en la persona d'un capità de l'exèrcit de Carlemany, que hauria participat en una incerta batalla entre àrabs i francs en la comarca d'Urgell allà per l'any 778.

Segons les afirmacions de Berenguer de Puigpardines, pseudònim del desconegut autor del "*Sumario de España*", escrit en el segle XV, però presentat com si fos del segle XII, basat en les "*Històries e Conquestes*" de Pere Tomic, l'origen de la família Plegamans estaria íntimament lligat a la presa de Barcelona, l'any 801, per Lluís, fill de Carlemany, que més tard ocuparia el tron carolingi amb el sobrenom de Piadós. Segons la dita crònica, entre els homes del príncep franc que es van instal·lar a Barcelona -sense detallar si es tractava d'un baró, cavaller o gentilhome- algun d'ells es cognomenaria Plegamans. El mateix autor vincula algun guerrier d'aquest nom amb els expedicionaris que van conquerir Tarragona l'any 809.

Lluís el Piadós

Des d'on i com es va desenvolupar la família Plegamans es troba immers en la broma de la incertesa. Comencem a tenir dades objectives, però, uns tres-cents anys més tard, quan l'any 1115 un tal **Guillem de Plegamans** va acompanyar el comte Ramon Berenguer III en el seu intent de conquerir Mallorca.

PLEGAMANS, UN PØBLE EN EL CENTRE DEL VALLÈS

A uns vint-i-cinc quilòmetres al nord de Barcelona, al bell mig de la regió vallesana, damunt de la divisió entre les comarques del Vallès Oriental i el Vallès Occidental, hom troba el municipi de Palau Solitar i Plegamans, format per les dues antigues parròquies de Santa Maria de Palau Solitar i Sant Genís de Plegamans. D'aquesta darrera existeix una acta de benedicció de l'església (d'estil romànic, destruïda durant la guerra civil del 1936) per l'arquebisbe de Tarragona Oleguer, més tard santificat, que data de l'any 1125. No obstant això, el nom de sant Genís ja apareix en un document de l'any 1013.

Però el nom de Plegamans encara el podem fer recular mig segle més, fins l'any 962. En aquesta data Ennec Bonfill, baró de la Llacuna, va comprar a Miró, comte de Barcelona (947-966), els castells de Gelida, Masquefa i Subirats, en la zona de l'actual comarca de l'Anoia. Bé, doncs hi ha constància que aquest Ennec tenia possessions a Plegamans, adquirides al comte Borrell (947-992), germà de Miró i cogovernant del comtat de Barcelona.

Està documentat en el **Cartulari de Sant Cugat** que tres anys després, concretament el dia 20 de juny del 965, un tal Deutor i altres marmessors d'un tal Silici atorgaren al monestir de Sant Cugat del Vallès, anomenat aleshores d'Octavià, terres i arbres que el difunt posseïa "*in terminu de Plegamanu*". Existeix també el registre d'una altra donació a la "*casa de Sant Cugat Màrtir*", efectuada el mes d'agost per un tal Martí a ses fills Gelmir, Saborida i Adèvora, que atorguen un terreny situat també en el terme de Plegamans.

La següent cita documentada respecte a Plegamans es refereix al dia 9 de febrer de l'any 990, quan Ennec Bonfill va cedir al monestir de Sant Cugat les propietats adquirides al comte Borrell II, mencionades anteriorment. És particularment interessant aquesta donació, perquè en ella s'assenyala per primera vegada que els límits de Plegamans -que al cap de mil anys encara es corresponen amb els de la parròquia actual- eren el vell camí reial paral·lel a la riera (riera de Caldes), Palaudàries i Gallecs (dos pobles de cases disseminades que pertanyen actualment als municipis de Lliçà d'Amunt i de Mollet del Vallès, respectivament).

Les notícies que fan referència a Plegamans al llarg del segle XI procedeixen de diverses donacions realitzades a favor del monestir de Sant Cugat, anotades en el seu Cartulari. Encara, el 20 de febrer de l'any 1118, un tal Ramon Mir, en una donació al "*Senyor Déu i a sant Cugat, el seu màrtir, per l'ànima de l'Arnau Mir [son germà] i dels seus pares*", dona un alou situat en la serra de Plegamans, que llindaba amb una possessió de **Guadall Gilabert de Plegamans**.

Monestir de Sant Cugat del Vallès

ELS PLEGAMANS CONQUERIDORS

Guillem de Cervelló, noble que acompanyà entre d'altres cavallers, a Bernat de Plegamans en la conquesta d'Almeria

L'inici de la projecció urbana dels Plegamans és tan poc clar com llurs propis orígens. Del Guadall Gilabert que hem vist parell a l'any 1122 no existeixen notícies en el sentit que fes carrera lluny del seu senyoriu rural. L'anterior **Guillem** segurament seria un germà seu. En canvi, de **Bernat**, molt probablement un fill de Guadall Gilabert, sabem que l'any 1141 va anar a la conquesta d'Almeria, acompanyat pel seu propi fill, i que en retornar d'aquesta campanya figurava com a **senyor de Plegamans** en una relació de nobles datada l'any 1147, obra de Pere Tomic, historiador del segle XV, que ens llegà la llista dels principals cabdills catalans d'aquella missió: **Armengol d'Urgell, Guillem Ramon de Montcada (senescal), Guillem de Cervelló, Gilabert de Centelles, Ramon de Cabrera (senyor de Montclús), Guillem d'Anglesola, Ponç de Santa Pau, Guillem de Claramunt, Hug de Foixà, Pere de Bell-lloc, Guillem de Mediona, Bernat de Tous, Francesc de Montbui, Pere Ramon de Copons, Guillem de Talamanca, Bernat de Plegamans, Bernat Desfar, Berenguer de Sentmenat, Vidal de Blanes, Pere de Palafolls, Bernat de Dos-Rius, Joan de Pineda, Galceran de Pinós (almirall de l'armada) i un cavaller de Sant Cerni.**

La presència de **Bernat de Plegamans** a la campanya d'Almeria fou enaltida fins i tot pel propi rei Pere el Cerimoniós, que li va dedicar un paràgraf en sa "*Crònica General*": **"Aquest baró fou a la conquesta d'Almeria amb el rei Alfons de Castella i amb els grans personatges de Gènova que van arribar per mar. Aquest noble baró va envair l'esmentada ciutat d'Almeria, que comptava amb cinquanta-dos mil sarrains. I va posar les seves tendes al costat de les muralles de la ciutat tan aviat com va arribar amb els seus homes, la qual cosa va espantar a molta gent de la dita ciutat, tant que tota fou conquerida en l'any de Nostre Senyor de 1147"**.

Tot sembla indicar, doncs, que l'encimbellament dels Plegamans a les altes esferes polítiques del país es produí a mitjan segle XII. Així tenim seguidament, quatre anys més tard, corrent el 1151, a **Dalmau de Plegamans** convertit en capità de les esquadres de Ramon Berenguer IV, comte de Barcelona i príncep d'Aragó a causa del seu casament amb na Peronella, hereva del reialme d'Aragó. Com podem veure, el nom de Plegamans es trobava en una excel·lent posició en aquell moment crucial de la història de Catalunya. **Pel que fa a l'esmentat Dalmau, sabem que va tenir dos fills: Ramon i Marimon, dos noms ben encastats en el llinatge dels Plegamans.**

Segell de Ramon Berenguer IV

UNA FAMÍLIA DE MERCADERS

D'aquest darrer, Marimon, sabem que posseïa uns terrenys prop de les drassanes, dels quals en va treure rendibilitat mitjançant la construcció de diverses cases. Totalment allunyat de l'ambient rural dels seus avantpassats, Marimon es convertí en un destacat i influent comerciant, tal com ens ho demostra el fet de ser-li atorgada la concessió d'explotar una alfòndiga: una terminal de mercaderies que comptava des d'un hostel a magatzems i posseïa tota mena de serveis de l'època per facilitar la tasca i l'estança a Barcelona a tots els mercaders estrangers.

El comerç català de mitjan el segle XII s'estenia ja per tota l'àrea mediterrània, on comptava amb una xarxa de delegacions o consolat. Les naus dels mercaders de Barcelona venien, exportaven els seus articles, als principals ports dels països de la Mediterrània: Egipte, Síria, Rodes, Xipre, Sicília, Còrsega, Sardenya, Tunísia, etc., i també a altres, més allunyats i atlàntics com ara Flandes i Anglaterra. I de tots aquests llocs tornaven a Barcelona vaixells carregats d'exòtics i apreciats productes. No es fa pas estrany, doncs, que aquells que van saber organitzar de forma adequada una bona xarxa comercial assolissin excel·lents beneficis que reinvertiren en la compra de béns immobles, que en el cas dels Plegamans ho feien en la mateixa metròpolis.

El comerç marítim va portar, lògicament, a un augment espectacular de la flota barcelonina. Quan a la propietat de les embarcacions, hi havia mercaders que posseïen llur pròpia flota, però altres recorrien al fletatge. **Segons sembla, la flota propietat dels Plegamans va arribar a ser de les més importants del port de Barcelona, que equival a dir de Catalunya i, per extensió, del reialme d'Aragó, circumstància que va portar al rei Jaume I -apart dels lligams d'intimitat, tal com veurem més endavant- a delegar en un membre d'aquesta família, a Ramon, l'organització de l'expedició contra el regne àrab de Mallorca.**

A més de les possessions properes a les drassanes, els Plegamans posseïen uns terrenys a la zona de la Vilanova de la Mar, o de les Roquetes, situats pels voltants de l'actual plaça del Duc de Medinaceli.

La seva capacitat econòmica, permetia als Plegamans desviar part de llur riquesa en importants obres benèfico-socials. Tal com va ser el cas de Berenguer, que a l'any 1155 va fundar el monestir agustí de Santa Eulàlia i sota la mateixa advocació un hospital que amb el pas del temps, i després de diversos avatars, entre els quals la seva demolició, es transformaria en el de la Santa Creu, edifici que actualment acull la Biblioteca Nacional de Catalunya, però que, pel que fa a la tasca mèdica ha tingut continuïtat en l'hospital de Sant Pau.

RAMON DE PLEGAMANS, UN SENYOR DE BARCELONA

Amb l'arribada del segle XIII, Barcelona es va convertir en la residència habitual de la cort i, conseqüentment, en el centre de decisió, tant pel que feia a les activitats del reialme com a les relacions internacionals, ja certament amplies i complexes. I amb en Ramon, el nom de Plegamans va assolir el cim. El seu poder econòmic fou paral·lel al polític. La primera menció que poseïm d'aquest alt personatge és de l'any 1194, data en què va fer una important donació al monestir de Santa Anna.

Pel que sembla, la carrera política de **Ramon de Plegamans** es va iniciar com a veguer de la ciutat de Barcelona, càrrec que ostentava ja el mes de setembre del 1202. Desenvolupant aquest càrrec, el dia 21 de febrer del 1210 va actuar de testimoni en la signatura d'un privilegi atorgat als habitants de Sant Llorenç de Salanca (el Rosselló) per ordre el rei Pere II, que tres anys més tard moriria a la batalla de Muret, auxiliant els càtars.

Tornant d'aquesta missió a l'altre costat dels Pirineus, i durant el mateix any 1210, **Ramon de Plegamans** fou nomenat lloctinent del rei, càrrec que va afegir al de veguer de la ciutat de Barcelona. Malgrat estar ficat en la política de ple, llur activitat comercial no va decaure i així, amb data del 6 d'abril del 1215, va adquirir a Bondia, un membre de la comunitat jueva de Barcelona,

una vinya, un hort i un pou situats fora muralles, al raval, prop del palau vell dels comtes i del torrent Pregó. El preu que va pagar per aquesta nova possessió fou de 4.500 sous barcelonins.

Corria la primavera de l'any 1217 -el 22 de maig- quan Ramon va cedir al seu germà Bernat i als seus nebots Bernat i Guillem (fills de l'anterior) la casa pairal de Plegamans, juntament amb altres possessions a la comarca situades a Bigues, Palaudàries, Caldes (de Montbui), etc. **Aquest mateix any Jaume I, un nen de nou anys, abandonava el seu daurat captiveri del castell de Montsó després que la Cort General celebrada allà mateix i després a Vilafranca del Penedès determinés que ja podia iniciar el seu regnat.**

A principis de l'any 1219, el 26 de gener concretament, Ramon de Plegamans fou requerit per actuar de testimoni instrumental en l'acte de concòrdia que es van veure obligats a signar Guillem de Cardona i Guillem de Claramunt davant del rei. Tot va venir per la cessió que Guillem de Montcada féu a Guillem de Claramunt dels castells de Cubelles, Tamarit i Montoliu, a la qual es va oposar Guillem de Cardona de tal manera que fins i tot va tenir d'intervenir-hi l'arbitratge del propi rei, un jove Jaume I de només onze anys, que va encomanar les gestions d'intermediari i moderador a Ramon de Plegamans.

Segell de Jaume I

Monedes acunyades durant el regnat de Jaume I

Dos mesos després, el dia 30 de març, **Ramon de Plegamans** va intervenir com a testimoni, en la signatura de dos deutors que Guillem de Montcada va subscriure per valor de 1.000 i 1.800 sous barcelonins. I el mes de juny del mateix any tornà a intervenir per testimoniar en la donació que féu Arnau de Santa Cecília a l'Ordre del Temple: "...a Déu i al Temple de Palaciolo - es referia a la comanda de Santa Maria de Palau, a Palau Solità, la parròquia anteriorment mencionada, veïna del territori pairal dels Plegamans- a l'any de Fra Ferrer, comanador, 245 maravedis.. . "

Ermita de Santa Magdalena, a Palau-solità i Plegamans, antiga comanda del Temple.

RAMON DE PLEGAMANS

Home de confiança del rei-nen Jaume

El rei Jaume I ho tenia tot a favor per a passar per la **Història sense pena ni glòria**: orfe de pare i mare als cinc anys i mig; presoner de Símo de Monfort, el botxí de son pare, el rei Pere I; reclus al **castell de Montsó** als sis anys; rei als nou però menystingut per la noblesa, que durant la procuradoria del seu oncle-aví Sanç havia caigut ràpidament en la indisciplina. Amb aquest panorama, res no feia preveure que aquell nen dotat de dignitat reial, però sense ni gota de poder real -ni com a rei d'Aragó damunt la noblesa aragonesa ni com a comte de Barcelona sobre els altres comtes catalans-, pogués ser capaç de superar totes les adversitats i redreçar el sinuós i costerut camí que tenia davant seu i arribar a convertir-se en un dels monarques més brillants, poderosos i admirats de l'Europa del segle XIII.

Segell de
Simó de Montfort

Envoltat d'una noblesa respectuosa en les formes però irreverent en els fets, la transformació del majestàtic orfe en un poderós rei només podia ser possible comptant amb l'ajut d'importants valedors, que òbviament no estaven entre la noblesa més poderosa i influent del reialme d'Aragó ni entre aquella mena de federació de comtats catalans regida pel comte de Barcelona. I si no estaven entre els nobles, als quals ja els anava bé la figura d'un rei titella que no els pogués fer passar per l'adreçador, el recolzament només podia venir de l'estament religiós i el financer.

En una època en què l'autoritat del Papa de Roma estava per damunt dels mateixos reis -tenim l'exemple del papa Innocenci III, que havia excomunicat Pere I-, comptar amb la seva protecció era fonamental per a tots els monarques de la cristiandat. Ja tenim, doncs, un dels valedors del jove rei Jaume: primerament el propi Innocenci III, que el va lliurar de les urpes de Simon de Montfort, i després el seu successor Honori III, que el 25 de juliol de 1219 va publicar una butlla per la qual es declarava protector del reialme d'Aragó i nomenava Jaume (11 anys) "**fill predilecte de l'Església romana**".

També l'orde del Temple li va fer costat constantment. En aquest cas, cal esmentar la figura de Guillem de Mont-rodon, mestre del Temple, al qual el papa Innocenci III encomanà l'educació del petit Jaume, que va protegir al castell de Montsó durant tres anys (maig de 1214 a juny de 1217). Una mostra de la seva lleialtat és el fet que el 1220 fou nomenat procurador general de les rendes reials a Catalunya.

El Papa Innocenci III

Retrat de Jaume I

Un altre personatge cabal en la vida de Jaume I fou **Ramon de Plegamans**. Al front d'un estat tan peculiar com la corona d'Aragó - per una part era rei d'una gent que parlaven una llengua diferent de la seva i se'l miraven com un foraster; per contra, com a comte de Barcelona, al seu propi país era simplement un *primus inter pares*-, el rei-nen Jaume, amb una força molt limitada, pràcticament sense potencial militar, havia de competir amb una noblesa molt poderosa, rica i ben armada. En aquestes condicions, li calia poder comptar amb una gran capacitat de finançament i també amb el poder fàctic {polític} per apuntalar la seva migrada autoritat. Descartada la bona predisposició de la noblesa, només li era possible de fer-ho comptant amb la col·laboració de personatges adinerats i políticament influents. Això era possible a la Barcelona de principis del segle XIII, on s'havia desenvolupat una poderosa burgesia industrial i mercantil que ja gaudia de més disponibilitat financera que la vella noblesa. I en aquest sentit, el comerciant més ric de Barcelona, **en Ramon de Plegamans**, mantenia una fidelitat envers la casa de Barcelona que venia de l'època del rei Pere I, que a les darreries del seu regnat l'havia nomenat el seu lloctinent, càrrec equivalent a governador de Catalunya.

Tres anys després, el dia 22 de febrer del 1222, **Ramon de Plegamans** va actuar de testimoni en l'autorització que el bisbe de Vic atorgà al rei per a l'establiment en el mercat de ciutat -mercat del dissabte que encara perdura i és un dels més importants i populars mercats comarcals de Catalunya- d'una taula de canvi, l'equivalent actual a una oficina bancària.

Basilica de la Mercé

Amb el rei per testimoni, el dia 16 de juny del 1225, **Ramon de Plegamans** va adquirir a Guillem de Montcada el senyoriu feudal del castell de Sant Marçal -situat a uns quinze quilòmetres al nord-est de Barcelona, en l'actual terme municipal de Cerdanyola del Vallès- i tot el seu terme, juntament amb tots els homes i les dones que habitaven dintre de la seva jurisdicció, quedant subjectes a totes les exempcions, prestacions i juraments en ús a l'època. Però aquesta compra li portaria molts maldecaps: un contenciós amb, Aspàreg, el bisbe de Tarragona, en el que hi va caldre fins i tot la intervenció del papa Gregori IX, que va sancionar el litigi ordenant partir la propietat en dues meitats, una per a cada contendent.

Representant a Barcelona, **Ramon de Plegamans** va participar en l'assemblea de Pau i Treva celebrada a Tortosa l'any 1225, que tenia com a finalitat la pacificació del país. Entre les decisions preses es va acordar organitzar una expedició contra Península.

La proximitat de Ramon de Plegamans al rei no admet pas dubtes. En un altre apartat de les seves "Cròniques", Jaume I no deixa passar l'ocasió de mencionar-lo, diguent que "a causa d'un plet que Guillem de Montcada tenia amb gent de Vic, nós tinguérem d'anar allí. I quan feia un dia que érem a Vic, ... arribà un missatger que ens envià Ramon de Plegamans i ens digué que el rei de Tunísia ja devia de ser a Mallorca ... "

I així arribem a l'any 1227, en el qual el rei va posar a mans de **Ramon de Plegamans** la direcció del magne projecte de la conquesta de Mallorca. Ja hem vist que Ramon es quedà a terra, però no el seu fill, **Marimon de Plegamans**, que Pere Tomic, en sa "*Històries e Conquestes*", cita en el capítol 39é entre els cavallers que prengueren part en l'epopeia mallorquina.

Per la seva signatura en un certificat de deute subscrita per un valor de mil masnudies (moneda musulmana d'or, de lliure circulació a la corona d'Aragó) atorgat pel rei Jaume I al notari Pere Sanz, sabem que **Ramon de Plegamans era batlle de Barcelona l'any 1230.**

El 13 d'agost del 1232, **Ramon de Plegamans** va comprar a Guillem de Sant Jaume un terreny tocant la mar, destinat a erigir-hi un nou hospital en substitució del que havia manat construir vuitanta anys abans el seu propi avantpassat Berenguer. L'impulsor d'aquest projecte fou Pere Nolasc, interessat a traslladar la primitiva Ordre de la Mercè, és a dir l'Hospital de Santa Eulàlia, que estava al costat del palau reial, fins a un lloc més adequat. **De l'emplaçament d'aquest hospital en resta el testimoniatge de la seva església, convertida en l'actual basilica de la Mercé patrona de la ciutat.**

Com a pagament dels seus innumerables serveis, el propi rei Jaume I atorgà a **Ramon de Plegamans**, a principis de l'any de 1234, en lliure i franc alou diverses cases de les parròquies del nord-oest de Barcelona tocant a la vora de la mar: Santa Maria de Badalona, Sant Cebrià de Tiana i Sant Feliu d'Alella, amb tots els seus homes i dones. I a finals del mateix any, Ferrer de Pedrós, un dels seus feudataris de la parròquia de Badalona, li va reconèixer el dret sobre la seva casa, vinyes i oliveres i l'allotjament de dotze homes en la casa i altres prestacions.

Més honors. En una escriptura datada el 12 de març del 1236, en la qual Guillem de Vic, lloctinent de **Marimon de Plegamans**, requeria a la vídua de Ramon Pàmies perquè declarés qui tenien de ser els seus hereus, apareixen pare i fill: **Marimon com a veguer de Barcelona i Ramon com a governador general.**

Pintura representant a Ramon de Plegamans, amb el seu escut d'armes, que es troba a l'interior de la Basilica de la Mercé

De l'esposa de Ramon de Plegamans sabem que es deia Maria i que el va sobreviure. Van tenir dos fills, l'esmentat **Marimon**, que fou veguer de Barcelona des dels anys 1236 al 1240, i **Romeu**, que hom suposa que devia morir jove, ja que no figura com a beneficiari de l'herència.

La intensa vida de Ramon de Plegamans s'estroncà l'estiu de l'any 1240. Sentint que la seva fi ja era propera, un calorós 28 de juliol va nomenar marmessors del seu testament a Guillem de Lacera, **Berenguer de Plegamans** (un nebot), Ramon Riera (canonge), Bernat de Caldes, Guillem Ferrer i Ramon Vilardell. Entre els seus desitjos pòstums figurava el de ser enterrat a la Casa de Santa Anna, ordenat l'obertura d'un portal en la paret de l'església que donava al seu túmul. Però a l'hora de la realitat fou inhumat a l'església de l'hospital de Santa Anna, que ell mateix havia costejat vuit anys abans.

Després de Ramon, l'estel dels Plegamans es fou apagant lentament. Tanmateix, durant ben bé un segle encara els seus membres van continuar estant en primera línia en els llocs d'influència de la ciutat de Barcelona i del reialme d'Aragó.

Mut testimoni d'aquell ahir gloriós és l'encara existent carrer de Plegamans -curt i estret-, delimitat pels carrers Abaixadors i canvis Nous, molt a prop de la façana de la basilica de Santa Maria del Mar, a l'antic raval de la Vilanova de la Mar. És l'empremta que perdura, juntament amb un topònim del Vallès Central, d'una estirp que va néixer i va arribar de ningú sap on, va fer la seva intervenció en l'escenari de la Historia i es va retirar amb una discreció similar al misteri de la seva aparició. ©

ES VAN TROBAR RESTES D'UN MONJO TEMPLER DEL SEGLE XII EN UNA EXCAVACIÓ A PALAU-SOLITÀ I PLEGAMANS.

Un equip d'arqueòlegs que treballava en les excavacions de l'ermita de **Santa Magdalena de Palau-solità i Plegamans**, va localitzar restes humanes que podrien pertànyer a un monjo templer del segle XII.

Les restes les van trobar davant la porta de l'església i al costat hi havia restes de ceràmica que sembla corresponen a la mateixa època.

L'Ajuntament de la localitat va informar que els arqueòlegs no descartaven localitzar noves troballes. El regidor de Cultura de Palau-solità i Plegamans Antoni Vilar, va explicar que les restes van ser trobades en el que és *"una tomba morfològica situada a l'entrada del temple"*.

Palau-solità i Plegamans va ser un dels centres Templers més importants de Catalunya. ©

Fundació **FOLCH I TORRES** CASTELL DE PLEGAMANS

Per Lluís Goberna

L'Institut va visitar el passat 7 de maig, la Fundació Folch i Torres, que ocupa la primera planta del Castell de Plegamans.

Al Saló Noble vàrem poder veure en exposició permanent l'estudi on Josep Mª Folch i Torres treballava; junt amb retrats familiars, bustos, pintures col·leccions complertes, entre elles les d'en **Patufet**; en fi, tot un testimoni de la seva vida i dels seus germans. També vam veure a la sala d'audiovisuals un interessant i molt ben fet documental sobre la vida i obra dels germans Folch i Torres.

Tornant enrera en el temps farem un breu repàs a l'Història del Castell de Plegamans.

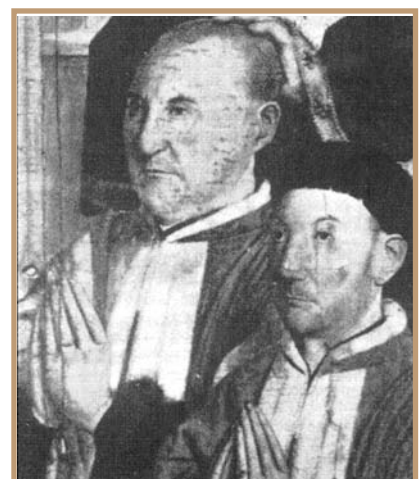
Els paratges del seu entorn varen ser poblats de molt antic, ja que s'han trobat restes prehistòriques, ibèriques i romanes. En ser una terra de pas va ser objecte de diverses invasions, per això aquest va ser un lloc adient per establir-hi una construcció de defensa i vigilància.

Durant l'Edat Mitjana, després de la reconquesta dels territoris als àrabs, es va consolidar la població a la comarca i es va originar el primitiu poblat al voltant del Castell de Plegamans.

La part més antiga del Castell és la torre nord-oest, que fou edificada al segle XI, sobre restes més antigues. Aquí s'hi van trobar fragments de ceràmica que daten del segle I.

L'any 1371, Pere de Citrà comprà la jurisdicció de Plegamans, Gallecs i Palau-solità i l'any 1427 el rei Alfons el Magnànim incorporà a la Corona aquesta jurisdicció.

L'any 1441 es va concedir la jurisdicció de la Quadra de Plegamans a **Antoni de Vilatorça**, un important mercader que fou conseller de Barcelona. El rei Alfons V l'autoritza a refer el castell elevant-lo a la categoria de Castell Termenat. Antoni de Vilatorça, anys més tard, al 1472, va ser acusat de rebel·lió i fou desposseït d'aquesta jurisdicció, però després en un indult el tornà a recuperar.

Antoni de Vilatorça i Ramon Ça Vall, en el retaule de "La Verge dels Consellers".

Cap al final del segle XVI, el Castell passà a pertànyer a la família Clariana, més tard a la Gualbes i després de diferents emparentaments passà al Marquès de Sentmenat.

Al segle XX, als anys trenta, els Sentmenat es desprenen de les seves possessions a Plegamans i finalment en l'actualitat, pertany a l'Ajuntament de Palau-solità i Plegamans.

Dels senyors de Plegamans no hem parlat aquí, perquè ho podreu llegir ampliament en el reportatge **ELS PLEGAMANS, una família de l'Edat Mitjana Barcelonina**, d'aquest mateix monogràfic.

El casal gòtic que dona la fesomia actual al castell és de l'època en què el rei Alfons V donà autorització a Vilatorrada per fer una renovació. Amb les finestres coronelles d'arc retallat i lobulat del tinell, situat al primer pis de la part de migdia.

L'any 1987 el Castell estava al límit de l'ensorrament i els ciutadans es van conscienciar fent campanya per salvar aquest emblemàtic edifici. Després de ser cedit a l'Ajuntament es varen iniciar les obres de restauració que han donat al Castell la seva actual fesomia. L'Ajuntament l'ha potenciat perquè es portin a terme diverses activitats cíviqües i culturals. Actualment si hi troba la seu de l'**Escola Municipal de Música, de la Fundació Folch i Torres**.

Després de fer un molt breu apunt històric sobre el Castell ens introduïrem en el que representa la Fundació Folch i Torres.

Tots els cinc germans, en **Manuel**, en **Joaquim**, en **Lluís**, n'**Ignasi** i en **Josep M^a**, van fer una labor important dins la cultura i la vida catalana de la fi del segle XIX i la meitat del segle XX. **La Fundació ha estat creada per donar a conèixer i estudiar tota aquesta labor.**

MANUEL. Advocat i escriptor. Dirigí la revista "*Cu-Cut*", va escriure teatre i poesia. Proclamat "**Mestre en Gai Saber**" el 1914, es va fer popular pel seu llibre per a infants *De quan les bèsties parlaven*.

JOAQUIM. Escriptor, pintor, museòleg, historiador, crític d'art. **Fou director general dels Museus d'Art de Barcelona.** Va dirigir diverses publicacions d'Art. I ha deixat inèdita l'obra *Història de pintura catalana del segle XIX*.

LLUÍS. Crític d'art, pedagog. Va destacar per la seva gran tasca en l'orientació i rehabilitació de menors delinqüents. Impulsà la Junta de Protecció de la Infància. **Va fundar l'Institut Torremar**, a Vilassar de Dalt, per a deficients mentals, única a Catalunya fins el 1936.

IGNASI. Escriptor i periodista. Fundà les revistes "*Futurisme*", "*Actualitats*" i l'Associació d'Amics de la Música. Durant cinc anys va ser **director de la revista "D'Ací D'Allà"**. Va escriure també diverses obres de teatre.

I per fi **JOSEP M^a**. Potser aquest últim el més conegut. Novel·lista, narrador i autor teatral. Començà a escriure a la "*Reinaxença*", "*La Veu de Catalunya*", "*El Poble Català*" i "*Juventud*". Va ser l'escriptor més popular per a infants i joves de Catalunya. **Dirigí el famós "Patufet"**, setmanari per a infants i fou el creador del teatre català per a infants.

Manuel

Joaquim

Lluís

Ignasi

Josep M^a

(foto de juventud.)

En tot el recorregut de la nostra visita vàrem tenir el privilegi de comptar com a guia amb el **Director General de la Fundació, el fill d'en Josep M^a, en Ramon Folch i Camarasa.**

Ens va explicar entre d'altres coses interessants, la vida del seu pare, amb força anècdotes i un excepcional sentit de l'humor. A tots ens va preparar el seu tarannà. La visita fou força engrescadora i en vam gaudir plenament. Després ens van passar un audiovisual sobre la vida i obra de la família Folch i Torres. Un documental realment interessant, com hem dit abans.

Josep Mª Folch i Torres va escriure a partir del 1915, cada setmana, les famoses **"Pàgines Viscudes"**, narracions de la vida reial, amb il·lustracions del dibuixant Junceda .

En **Patufet** es va publicar des de 1904, fins al desembre del 1938, (amb el número 1806), posteriorment va ser prohibit. En el número 53, presentat com a calendari per al 1905, al preu d'un **"ralet"** (25 cèntims), es quan s'incorpora Josep Mª Folch i Torres, amb el conte **Lo nen perdut**.

El 1910 li van encarregar una novel·la per entregues; **Les Aventures extraordinàries d'en Massagan**, que va sortir publicat com a fulletó de la **Biblioteca Patufet**. Va tenir tant d'èxit que de ser col·laborador, va passar a ser redactor de la revista. Des d'aleshores la seva literatura anirà destinada als infants i joves, i escriurà multitud de contes i obres de teatre. Folch i Torres va fer una literatura popular, que ha estat la gran aportació a l'esperit de la catalanitat dels anys 20 i 30. Té l'enorme mèrit d'haver fet llegir en català a més d'una generació.

Josep Mª Folch i Torres

A la **Biblioteca de la Fundació** es poden veure col·leccions d'en Patufet i pràcticament tota l'obra de l'escriptor i dels seus germans.

Ramon Folch i Camarasa es també un reconegut escriptor i autor teatral que ha guanyat diversos premis. **Ha fet els guions dels còmics d'en Massagan**, gràcies als quals el jovent d'avui en dia ha pogut conèixer l'obra del seu pare.

Acabada la visita vàrem anar al **Parc del Fum** i pujàrem a l'emblemàtic **"Tren de Palau"**, un carrilet que ens va donar una relaxant passejada pel mig del parc, gaudint de tot l'entorn natural que era francament bonic. Com a cosa curiosa i tradicional hi ha una maquineta que perfora els bitllets, que son de cartó, com els antics. I si alguna vegada aneu a Palau el segon i el quart diumenge de cada mes, podreu gaudir d'un espectacle afegit, el passeig amb una locomotora de vapor-carbó, amb vapor, fum, olor i so.

Abans de dinar vam fer una breu passejada tot veient **l'ermita templera de Santa Magdalena**, on es va fundar la primera **Comanda del Temple a Catalunya** i de la qual us parlem també en aquest monogràfic.

I després d'un esplendit dinar amb molt bon ambient i sobretot molt bon servei i amabilitat per part del **Restaurant Can Falguera**, vam donar per acabada una sortida en què tots vam gaudir. ☺

Bibliografia:
Ajuntament de Palau-solità i Plegamans. - Fundació Folch i Torres. - Història de la Literatura Catalana.

FINQUES CLARAMUNT

Administra, lloga, ven.
Gestió i inversió immobiliària.
20 anys al vostre servei.

C/. Prats de Molló, 10
Telf. 93 201 85 16 Fax 93 200 90 09
08021 - BARCELONA

CRÓNICA d'un SOPAR

La dona: Prospectiva

Més de 70 persones van assistir al sopar del dia 3 de febrer denominat "*La dona: Prospectiva*" a l'Hotel Gran Catalonia de Barcelona.

Les ponents, totes elles exalumnes del professor Joan Panadès i el 90% exalumnes dels cursos impartits durant els últims anys en el **Centre d'Informació i Recursos per a la Dona** de l'Ajuntament de Cornellà, van engrescar l'auditori amb les seves vivències personals demostrant que, totes elles procedent de terres llunyanes - especialment d'Andalusia - i actualment residents a Cornellà, han aconseguit dignificar no només la dona sinó també la família.

Algunes de les intervencions eren tan emotives que van despertar entre l'auditori un sentiment d'enyorança. Així mateix, van demostrar l'esforç que ha representat durant molts anys ser **esposa, mare, treballadora**, ... Les seves intervencions van ser molt aplaudides.

Va tancar el torn d'intervencions Elena Higuera Carvajal amb un gran discurs en honor a la dona i d'agraïment al Professor Joan Panadès i a Margaret Escala.

Algunes de les components del Comitè Honoris Causa van intervenir en el col·loqui estimulant i exalçant a les ponents i fixant elles també les seves opinions per seguir estimulant la dona.

Recordem amb interès les intervencions d'Adela Canela, Rosa Mª Pruna o Dolors Lázaro. També entre les assistents recordem, en alguns casos quasi discursos a favor de la dona, a Elvira Cuadrado i Anna Forest.

Guifré Folch, un dels pocs homes que hi havia, també va intervenir i va aportar una visió còmica a la vetllada.

Es va mencionar l'assistència de tot una taula formada pels components de l'**Institut d'Estudis Medievals de Catalunya** amb el seu president Jaume Bartomeu, i com anècdota es va felicitar a Joan Rodríguez pel seu aniversari.

Em d'agrair la col·laboració del nostre amic Lluís Teruel que es va oferir, molt gentilment, a fotografiar i filmar l'acte.

També destaquem especialment la gran ajuda rebuda per la Comissió de Polítiques, Judith Ibañez i les seves col·laboradores Núria Navarro i Carmen Barba.

El moment possiblement més emotiu, va ser el lliurament de diplomes a les ponents de Cornellà amb els parlaments del Professor Joan Panadès, i especialment a l'illustre Sr. Antoni Balmón, Alcalde de Cornellà.

Com a resum, ens podem felicitar per com va quedar de ben organitzat l'acte i felicitar també a la seva organitzadora Margaret Escala.

Desitjaríem que el proper any es tornés a fer de nou un segon sopar de la dona. ☐

TAD

TRACTAMENT DE LES ALTERACIONS DE LA DINÀMICA

DOLORS I ALTERACIONS ARTICULARS
INESTABILITAT A LA DEAMBULACIÓ
SOBRECÀRREGUES MUSCULARS
DEFORMITATS I MAL DE PEUS

CENTRE PODOLOGIC LLOBREGOS
C/ Llobregós 204 - 93 357 90 07

Forest & Carrillo

Asesores

Gestió Empresarial -Fiscal-Contable -Laboral-Jurídica.

Avda. del Paral·lel, 98 esc.B. entr.2a.
BARCELONA 08015 (SPAIN)
Telf. 93 442 78 88 Fax 93 441 97 01

[e-mail:asesores@forest-carrillo.com](mailto:asesores@forest-carrillo.com)
www.forest-carrillo.com

Para información de nuestros servicios y equipo de profesionales, les recomendamos visite nuestra página WEB.

MERC@HARD
INFORMÀTICA

MERCA - HARD, S.L.
Longitudinal 4, núm 22, Vestibul B
Tel. - Fax 93 262 70 18
Mercabarna - 08040 Barcelona
mhard@intercom.es

VENDA, REPARACIÓ I MANTENIMENT D'ORDINADORS
IMPRESSORES I MONITORS.

INSTAL·LACIÓ DE XARXES LOCALS.

INSTAL·LACIÓ DE PROGRAMES DE COMPTABILITAT,
GESTIÓ COMERCIAL I TPV.

INSTAL·LACIÓ I ACTUALITZACIÓ D'INTERNET.

CREACIÓ I ACTUALITZACIÓ DE PÀGINES WEB.

VENDA D'ACCESORIS I CONSUMIBLES

SALVADOR DALÍ

ESCUPTOR

*Elefant Còsmic. Bronze fos a la cera perduda. Obra original de Salvador Dalí.
Pertanyent a la col·lecció Clot i creat al voltant de 1970.*

*La Sala Güell, situada a l'edifici del Reial Cercle Artístic, Palau Pignatelli,
C/. Arcs n.º 5 de Barcelona. Presenta la mostra "Dalí escultor".
Una ocasió única de contemplar obres procedents de varies col·leccions privades.*